

# Van aansluiten naar ophalen

Onderzoek naar aansluitingsprojecten op de Hogeschool van Amsterdam

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad  
April 2021



# Van aansluiten naar ophalen

Onderzoek naar aansluitingsprojecten op de Hogeschool van Amsterdam

## **Auteurs**

Mieke van Diepen en Liesbeth Lansink

## **Afdeling**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad

## **Datum**

13-Apr-21

## **Project type**

Onderzoek aansluiting vo/mbo & hbo  
in opdracht van netwerk Aansluiting HvA

## **Version**

1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Hogeschool Amsterdam.

# Samenvatting

De HvA heeft voor de periode 2018-2021 'aansluitgelden' van OCW ontvangen om de aansluiting van vo en mbo met het hoger onderwijs te verbeteren. Het HvA-netwerk aansluiting dat toen is opgestart, heeft diverse projecten uitgevoerd. Met dit praktijkonderzoek wordt in kaart gebracht welke aansluitingsprojecten hebben plaatsgevonden en wat we hiervan kunnen leren voor de toekomst. In 2021 heeft het Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad hiertoe 17 interviews afgenomen waarin 22 aansluitingsprojecten zijn besproken, zowel HvA-breed als op faculteitsniveau. Bij alle interviews is gebruik gemaakt van de CIMO-logica (in het Nederlands CIMU). Een Interventie in een bepaalde Context leidt, door het triggeren van een Mechanisme, tot een bepaalde voorspelbare Uitkomst (Outcome). Door de aansluitingsprojecten te analyseren aan de hand van de CIMO-logica kunnen elementen die transfereerbaar zijn gedeeld worden met andere (toekomstige) projecten.

## Contexten

Uit de interviews blijkt dat de aansluitingsprojecten drie soorten obstakels proberen te reduceren of opheffen voor studenten: (1) obstakels tijdens loopbaan- of studiekeuze (bijv. onvoldoende hulpbronnen, zelfvertrouwen of zicht op hbo-eisen); (2) obstakels tijdens voorbereiden op het hbo (bijv. niet weten wat je nodig hebt en waar je dit kunt zoeken) en (3) na de start in het hbo (bijv. onvoldoende generieke vaardigheden, of binding tussen studenten onderling of met docenten). Ook gaven obstakels in de onderwijsinstellingen aanleiding tot de aansluitingsprojecten: stroeve communicatie tussen verschillende onderwijsinstellingen, onvoldoende kennisdeling, onvoldoende beschikbare mensen en onvoldoende middelen.

## Interventies

De interventies die door de HvA zijn ontworpen om de aansluiting naar het hbo te verbeteren zijn in te delen in vijf typen: (1) studiekeuzehulp en -activiteiten, (2) keuzedelen en doorstroomprogramma's in het mbo, (3) meer focus op mbo-docentschap in lerarenopleidingen, (4) verbeteren van hbo-vaardigheden, en (5) studentbegeleiding in het hbo. De interventies richten zich op het management, docenten en studenten en spelen af voor de poort, na de poort, of voor én na de poort.

## Mechanismes en Uitkomsten

Uit de analyses bleek dat de knoppen waaraan gedraaid wordt in de uiteenlopende HvA-aansluitingsprojecten kunnen worden ingedeeld in zes doelgroepen enerzijds (management, docenten voor en na de poort, samenwerking tussen docenten voor en na de poort, en studenten voor en na de poort), en de drie elementen van competenties anderzijds (kennis, inzichten, en vaardigheden). Dit leidt tot een indeling in 18 typen mechanismes, of knoppen waaraan gedraaid kan worden ten behoeve van een Uitkomst (Outcome), bijvoorbeeld: 'Door managers te leren hoe ze coördinatoren van Keuzedelen met elkaar kunnen verbinden, bereik je dat coördinatoren van en met elkaar kunnen leren (uitkomst O1), hetgeen leidt tot betere aansluiting (O2)'.  
De beoogde uitkomsten in de aansluitingsprojecten die zijn onderzocht zijn op projectniveau beschreven in Bijlage 2. Op het moment van dit onderzoek konden nog geen conclusies worden getrokken over de mate waarin de beoogde uitkomsten bereikt zijn.

## Van aansluiten naar ophalen

### **Terugblik: obstakels in de voortgang van de projecten**

In de aansluitingsprojecten zijn de ontwikkelaars en uitvoerders een aantal obstakels tegengekomen, waaronder de coronacrisis, te weinig docenten en middelen, moeilijke afstemming of samenwerking met externe organisaties en binnen de eigen organisatie, technische problemen, en een slecht bereikbare doelgroep.

### **Vooruitblik: verduurzaming van de projecten**

Tijdens de interviews is gevraagd vooruit te kijken met het oog op verduurzaming van de projecten. Wat projecten nodig hebben is tijd en geld voor onderhoud of voortgang, een geschikt digitaal systeem om kennis en producten te kunnen delen, middelen en draagvlak voor verweving in curricula, verder onderzoek op projectniveau, en tijd en geld om geschikte docenten beschikbaar te stellen. Een aantal projecten is op een manier opgezet die erop gericht is dat andere instellingen, faculteiten of opleidingen er in principe mee aan de slag kunnen. Het gaat dan om generieke interventies waarvan soms bepaalde onderdelen nog passend gemaakt moeten worden voor de instelling, faculteit of opleiding die het overneemt.

### **Conclusie**

De HvA heeft mede dankzij de aansluitgelden een indrukwekkende hoeveelheid en variatie aan projecten opgezet en uitgevoerd. Variatie in looptijd, stadium, reikwijdte, doelgroepen, en beoogde uitkomsten, maar allemaal met een helder einddoel: het verbeteren van de aansluiting met het toeleverend onderwijs. In de onderzochte projecten neemt de HvA haar deel van de verantwoordelijkheid serieus: **de HvA gaat de studenten 'ophalen'**. De projecten hebben tot veel kennis, ervaring en inzichten geleid en de HvA is toe aan een volgende stap. Alle kennis en ervaring die is opgedaan in de periode 2018-2021 kan worden samengebracht, zodat betrokkenen meer een gemeenschap kunnen gaan vormen. Dit onderzoek kan helpen deze gemeenschap te versterken en een gemeenschappelijke taal te gaan ontwikkelen. **Alle aansluitingsprojecten samen hebben geleid tot een gedeelde visie en veel kennis en middelen die nu kunnen worden doorontwikkeld met betere samenhang, afstemming en effectiviteit.**

De CIMO-logica helpt om projecten te analyseren of evalueren. Vooruitblikkend naar de toekomst kan de logica echter ook omgekeerd worden toegepast, wat leidt tot het acroniem COMIC. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het Raamwerk dat in hoofdstuk 3 in de paragraaf 'Mechanismes en Uitkomsten' is gepresenteerd. De projecten zouden dit raamwerk kunnen gebruiken om een gemeenschappelijke taal te gaan kiezen en overzichtelijk weer te geven. Bronnen die kunnen helpen bij het 'kiezen' van een taal zijn bijvoorbeeld de toegankelijkheidstool (Elffers et al, 2018), de zeven hbo-startvaardigheden voor (toekomstige) HvA-studenten, het aangepaste model van het construct academisch kapitaal in TunelN (Veraa, 2020), en de vijf loopbaancompetenties en bijbehorende loopbaanvragen (Kuijpers, 2012). Niet elk project hoeft dezelfde keuzes te maken, maar het is wel goed bewust te kiezen en onderbouwen binnen een gemeenschappelijk kader en gebruik te maken van elkaar kennis en ervaring. Het Raamwerk zal dan ook een model zijn dat aan verandering onderhevig is en waar betrokkenen zich eigenaar van kunnen blijven voelen.

### **Van aansluiten naar ophalen**

# Inhoud

<b>1.</b>	<b>Inleiding.....</b>	<b>7</b>
1.1	Aanleiding.....	7
1.2	Onderzoeksvraag.....	8
<b>2.</b>	<b>Methode.....</b>	<b>9</b>
2.1	Respondenten.....	9
2.2	Dataverzameling.....	9
2.3	Data-analyse.....	10
<b>3.</b>	<b>Resultaten.....</b>	<b>11</b>
3.1	Contexten.....	11
3.2	Interventies.....	12
3.3	Mechanismes en Uitkomsten.....	13
3.4	Terugblik: obstakels in de voortgang van de projecten.....	17
3.5	Vooruitblik: verduurzaming van de projecten.....	18
<b>4.</b>	<b>Conclusie.....</b>	<b>20</b>
4.1	Van CIMO naar COMIC.....	20
4.2	Samen kiezen van taal.....	21
4.3	Tot slot.....	26
	<b>Literatuur.....</b>	<b>27</b>
	<b>Bijlagen.....</b>	<b>28</b>
	Bijlage 1: Lijst met alle projecten en geïnterviewden.....	28
	Bijlage 2. Samenvatting van het interview per project.....	30
	Project #1. Lezen in het hbo.....	30
	Project #2. De competente studentbegeleider.....	31
	Project #3. Kiezen voor de poort.....	32
	Project #4. Studiekompas.....	33
	Project #5. Toolbox studievaardigheden.....	34
	Project #6. Blended lesmateriaal voor mbo-docenten en daarmee mbo-studenten.....	35
	Project #7. Trainingen voor mbo-docenten.....	36
	Project #8. Implementatie Keuzedeel voorbereiding hbo.....	37
	Project #9. Saltho: studeerattituden en leerstrategieën in het hbo.....	39
	Project #10. Loopbaanbegeleiding van adolescenten.....	40
	Project #11. Studentbinding en studiesucces in een diverse studentenpopulatie bij HBO-rechten.....	41
	Project #12. Opleiden in co-creatie.....	42
	Project #13. Aansluiting lerarenopleiding mbo.....	43
	Project #14. Startende docenten op het mbo.....	44
	Project #15. Project Blend.....	45
	Project #16. Digital Society School.....	47
	Project #17. Aviation Doorstroomprogramma mbo-hbo.....	48
	Project #18. Aansluiting Technasia - Engineering.....	49

## Van aansluiten naar ophalen

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

Project #19. De vo-mbo-hbo Escaperoom.....	50
Project #20. Keuzedeel voorbereiding hbo FBSV .....	51
Project #20. Keuzedeel voorbereiding hbo FBSV .....	52
Project #21. Keuzedeel FG .....	53
Project #22. Studiekeuzegesprekken voor de poort .....	54



# 1. Inleiding

## 1.1 Aanleiding

In 2016 heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) aangegeven de regionale samenwerking van het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs met het hoger onderwijs te willen versterken, om de aansluiting op en de doorstroom naar het hoger onderwijs voor toekomstige studenten met verschillende achtergronden te verbeteren. Hiervoor heeft OCW voor de periode 2018-2021 middelen beschikbaar gesteld.

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) heeft ervoor gekozen om deze opdracht bottom-up uit te zetten. Hiervoor is het HvA-netwerk aansluiting opgezet. Het netwerk heeft deze opdracht drieledig ingevuld.

Allereerst is ten behoeve van de aansluiting mbo-hbo het bestaande regionale samenwerkingsverband 'het Regionaal Netwerk mbo-hbo Noord-Holland/Flevoland' versterkt, en is voor de aansluiting vo-ho een nieuw samenwerkingsverband 'Onderwijspartners regio Amsterdam vo-ho' (OPeRA) opgezet.

Ten tweede is de keuze gemaakt om faculteiten in staat te stellen zelf te bouwen aan de aansluiting. Dit kan gaan over beter aansluiten in 'de eerste 100 dagen' in het hbo, maar ook over specifieke aansluitingsactiviteiten met vo of mbo voor de verwante doorstroom.

Tot slot wordt er HvA-breed samengewerkt met het toeleverend onderwijs om drempels in de aansluiting te verlagen. Hierbij gaat het om de zogenaamde generieke studie-, taal-, reken en loopbaanvaardigheden en loopbaancompetenties. Hiertoe wordt gestreefd naar samenwerking in de keten in grootstedelijk verband.

OCW heeft voor 2022-2025 opnieuw middelen ten behoeve van de aansluiting aangekondigd om regionale samenwerking te verduurzamen en te borgen en op die manier de gestarte succesvolle initiatieven op termijn terug te zien als gangbare praktijk.

Het netwerk aansluiting heeft het Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad van de HvA gevraagd om succesfactoren en knelpunten van de lopende projecten in kaart te brengen. Om te kunnen bepalen wat geconsolideerd moet worden en hoe gezorgd kan worden voor consolidatie van al gestarte activiteiten, wordt in dit onderzoek antwoord gezocht op de volgende onderzoeksvraag.

## 1.2 Onderzoeksvraag

Met dit onderzoek wordt antwoord gezocht op de volgende onderzoeksvraag en deelvragen:

‘Wat kunnen we leren van de diverse projecten die zijn uitgevoerd met behulp van de aansluitgelden die OCW voor de periode 2018-2021 beschikbaar heeft gesteld?’

- Wat zijn kenmerken van de contexten waarin de projecten hebben plaatsgevonden?
- Welk type interventies zijn uitgevoerd om de aansluiting naar het HO te verbeteren?
- Welke uitkomsten zijn beoogd met deze interventies?
- Aan welke knoppen is gedraaid om deze uitkomsten te bereiken?
- Aan welke knoppen kunnen toekomstige projecten draaien om de aansluiting te verbeteren?



### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0  
© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam



## 2. Methode

Met dit praktijkonderzoek wordt in kaart gebracht welke aansluitingsprojecten hebben plaatsgevonden en wat we hiervan kunnen leren voor de toekomst. In dit hoofdstuk beschrijven we eerst de respondenten die zijn geïnterviewd, dan de wijze waarop dit is gebeurd en tot slot de wijze waarop de interviews zijn geanalyseerd.

### 2.1 Respondenten

Er hebben in totaal 17 interviews plaatsgevonden, waarin 22 aansluitingsprojecten zijn besproken. In een deel van de interviews werden meerdere projecten besproken en bij een deel waren meerdere HvA-collega's aanwezig. Het ging om projecten die (deels) zijn gefinancierd met de aansluitingsgelden en tot doel hebben de aansluiting van vo en mbo met het hbo te versterken. De geïnterviewden waren eindverantwoordelijke van het project, of hadden een grote rol gespeeld in het uitvoeren van het project. De projecten zijn HvA-breed (Dienst Studentzaken) of op faculteitsniveau (FBE, FBSV, FDMCI, FG, FMR, FOO, FT). In de bijlagen van dit verslag is op basis van de interviews een samenvatting weergegeven per project.

### 2.2 Dataverzameling

Bij alle interviews is gebruik gemaakt van een interviewleidraad, die is gebaseerd op de CIMO-logica (in het Nederlands CIMU). Een Interventie in een bepaalde Context leidt, door het triggeren van een Mechanisme, tot een bepaald voorspelbare Uitkomst (Outcome). Het acroniem vindt haar oorsprong bij Denyer et al (2008):

1. Context: de situatie en het soort probleem waarvoor het ontwerp een oplossing biedt;
2. Interventie: handelingen die zouden kunnen werken;
3. Mechanismen: verklaring waarom deze handelingen tot de uitkomst leiden;
4. Outcomes (Uitkomsten): de resultaten die de interventie oplevert.

Volgens Van Aken en Andriessen (2011) is een van de uitgangspunten van Ontwerpgericht Wetenschappelijk Onderzoek (OWO) dat de ontwerpstelling van een project geen mechanistische wetmatigheid is die overal effectief zal zijn. Daarvoor is de sociale werkelijkheid te complex en speelt menselijke handelingsvrijheid een te grote rol. De stelling is niet generaliseerbaar maar wel transfereerbaar naar andere contexten. Door de aansluitingsprojecten te analyseren aan de hand van de CIMO-logica kunnen elementen die transfereerbaar zijn gedeeld worden met andere (toekomstige) projecten. De nadruk is hierbij gelegd op het onderzoeken van de oplossingen, en niet op het onderzoeken van het probleem. Ook Mulder (2012) omarmt de CIMO-logica als middel om generieke kennis te genereren voor een bepaald type veldprobleem.

In de interviews zijn zes stappen doorlopen. Eerst zijn bovengenoemde vier onderdelen (1-4: CIMO) uitgevraagd voor het betreffende project. Vervolgens is gevraagd naar eventuele belemmeringen in de projecten (5: terugblik) en is gevraagd naar hoe en of het project verduurzaamd dient te worden (6: vooruitblik).

De interviews zijn half-gestructureerd afgenomen via de Microsoft Teams omgeving. De gesprekken zijn

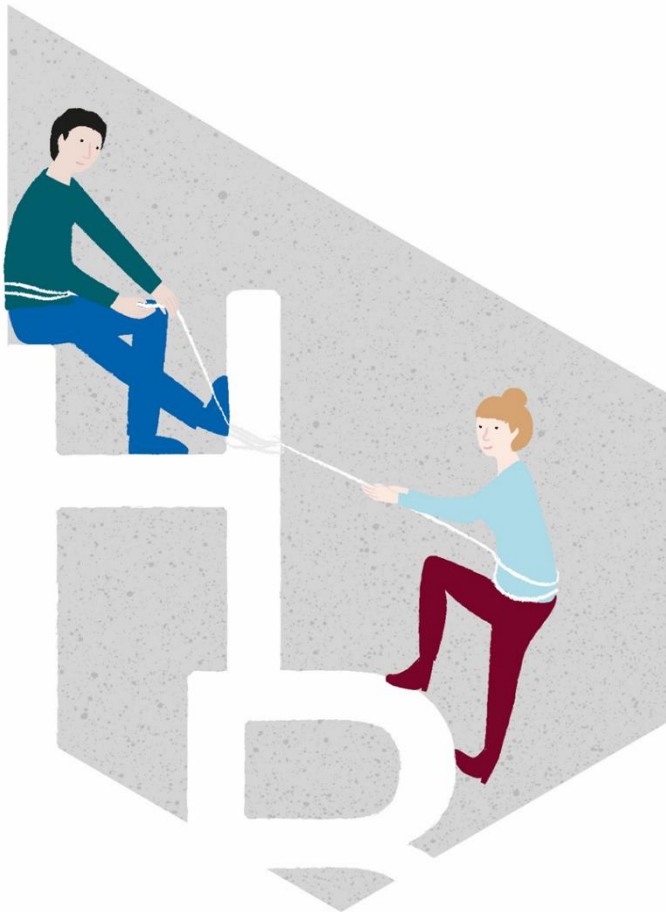
#### **Van aansluiten naar ophalen**

met videobeeld en geluid opgenomen met toestemming van de geïnterviewden. De interviews duurden ongeveer 30 minuten.

### 2.3 Data-analyse

De opgenomen interviews zijn getranscribeerd en kwalitatief geanalyseerd. In de transcripten zijn de zes stappen (*topics*) gemarkeerd in een bepaalde kleur. Vervolgens zijn deze gemarkeerde *topics* per *topic* samengevat voor ieder individueel project. Deze teksten zijn teruggestuurd naar de geïnterviewden om hen in de gelegenheid te stellen eventueel aanvullingen voor te stellen. Deze zijn vervolgens verwerkt in de definitieve uitwerkingen (zie bijlagen).

Op basis van deze uitwerkingen is de tweede stap van de analyse gestart. Van ieder *topic* zijn de resultaten van alle gesprekken onder elkaar gezet. Per *topic* is gekeken naar overeenkomsten en verschillen, en verdeeld in *sub-topics*. Deze *sub-topics* zijn in de resultaten beschreven en op basis hiervan zijn conclusies getrokken voor de toekomst.



#### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0  
© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

## 3. Resultaten

In dit hoofdstuk beschrijven we achtereenvolgens kenmerken van de Contexten, Interventies, Mechanismes en Uitkomsten. We sluiten af met een terugblik waarin we ingaan op obstakels die een rol hebben gespeeld in de voortgang van de projecten. Tot slot blikken we vooruit naar kansen die vanuit de ervaringen met de verschillende projecten zijn benoemd voor verduurzaming.

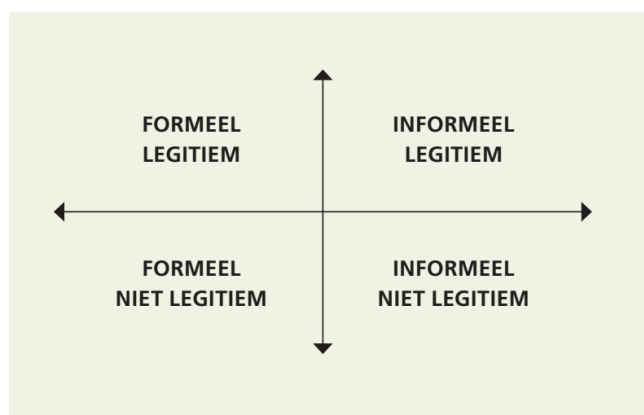
### 3.1 Contexten

#### 3.1.1 Obstakels studenten

In dit onderzoek zijn zowel HvA-brede projecten onderzocht, als projecten binnen de contexten van de verschillende faculteiten. Elk project heeft tot doel de toegankelijkheid van het hbo te verbeteren. De toegankelijkheid van het hbo wordt volgens Elffers et al (2018) bepaald door de aan- of afwezigheid van obstakels die de kans van (aankomend) studenten bepalen om succesvol te kunnen studeren in het hbo. De aansluitingsprojecten richten zich op obstakels bij de initiële toegang tot het hbo.

Elffers et al (2018) maken onderscheid tussen toelaatbaarheid en begaanbaarheid. Toelaatbaarheid wordt bepaald door formele obstakels, en begaanbaarheid wordt bepaald door informele obstakels, die vaak meer impliciet zijn en niet doelbewust (formeel) worden opgeworpen. De aansluitingsprojecten richten zich op begaanbaarheid, dus op de meer impliciete obstakels die de kansen van studenten bepalen om succesvol te kunnen studeren in het hbo. Deze informele obstakels kunnen zowel in het hbo zelf liggen, als in de vooropleidingen. Ze kunnen ook buiten het onderwijs liggen, in de thuisomgeving of in andere domeinen van de samenleving, zoals de arbeidsmarkt.

Hiernaast maken Elffers et al (2018) onderscheid tussen legitieme en niet-legitieme obstakels. Obstakels die legitiem worden bevonden creëren doelbewust ongelijkheid. Een obstakel is niet legitiem als het een verschil veroorzaakt in de kansen om succesvol te studeren, dat niet is toe te schrijven aan een verschil in merites (capaciteiten, leerpotentieel, inzet of motivatie). Niet-legitieme obstakels zorgen ervoor dat twee mensen met gelijke capaciteiten, leerpotentieel, inzet en motivatie, geen gelijke kansen hebben op succesvol studeren in het hbo. De toegankelijkheid van het hbo kan bevorderd worden door niet-legitieme obstakels op te heffen, te beperken, of door compensatie te bieden aan studenten die door het obstakel worden belemmerd in de verwezenlijking van hun leerpotentieel. Dit is wat de onderzochte aansluitingsprojecten beogen te doen.



Figuur 1: vier typen obstakels die de toegankelijkheid van het hbo beïnvloeden (Elffers et al, 2018)

#### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

Uit de interviews blijkt dat de aansluitingsprojecten de volgende obstakels proberen te reduceren of opheffen.

1. Tijdens loopbaan- of studiekeuze
  - Niet zoeken of kunnen vinden van hulpbronnen die kunnen helpen bij loopbaan- of studiekeuze
  - Niet weten wat je nodig hebt om te kiezen en waar je dit kunt zoeken (oriëntatie-activiteiten vermijden)
  - Niet weten wat je kunt kiezen / onvoldoende geïnformeerd zijn
  - Onvoldoende zelfkennis/ richtinggevoel
  - Onvoldoende zelfvertrouwen/ zicht op van mate waarin al aan hbo-eisen moet worden voldaan
  - Niet naar het gebouw durven
2. Tijdens voorbereiden op het hbo
  - Niet zoeken of kunnen vinden van hulpbronnen die kunnen helpen bij de voorbereiding
  - Niet weten wat je nodig hebt om je voor te bereiden en waar je dit kunt zoeken
3. Na de start in het hbo
  - Niet zoeken of kunnen vinden van hulpbronnen (bijv. om problemen te bespreken)
  - Onvoldoende generieke vaardigheden (leren leren, leerstrategieën)
  - Onvoldoende onderzoeksvaardigheden
  - Onvoldoende taalvaardigheden (lezen, schrijven, spreken, luisteren)
  - Niet begrepen worden door hbo-docenten (die de vooropleiding niet kennen)
  - Onvoldoende binding tussen docent en student (t.g.v. weinig interactie)
  - Onvoldoende binding tussen studenten onderling (met diverse achtergronden)
  - Weinig differentiatie

### 3.1.2 Obstakels onderwijsinstellingen

De volgende obstakels in de onderwijsinstellingen gaven aanleiding tot de aansluitingsprojecten:

1. communicatie tussen verschillende onderwijsinstellingen stroef;
2. onvoldoende kennisdeling;
3. onvoldoende mensen ter beschikking;
4. onvoldoende middelen ter beschikking.

## 3.2 Interventies

De interventies die door de HvA zijn ontworpen om de aansluiting naar het hbo te verbeteren zijn in te delen in vijf typen: (1) studiekeuzehulp en -activiteiten, (2) keuzedelen en doorstroomprogramma's in het mbo, (3) meer focus op mbo-docentschap in lerarenopleidingen, (4) verbeteren van hbo-vaardigheden, en (5) studentbegeleiding in het hbo. De interventies richten zich op het management, docenten en studenten en spelen af voor de poort, na de poort, of voor én na de poort. In onderstaande alinea's verwijzen de nummers aan het einde van de alinea naar de projectbeschrijvingen in Bijlage 2 van dit rapport.

### 3.2.1 Studiekeuzehulp en -activiteiten

Interventies die focussen op het maken van een goede studiekeuze doen dit door nieuwe soorten studiekeuzeactiviteiten te ontwikkelen, door studiekeuzeactiviteiten aan te passen en beter op elkaar aan te laten sluiten, door studiekiezers aan te zetten om naar studiekeuzeactiviteiten te gaan en door

#### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

studiekiezers actief uit te nodigen om mee te doen met projecten in de opleiding. In de bijlagen zijn beschrijvingen van deze projecten te vinden (nummers 3, 11, 16, 18, 19 & 22).

### 3.2.2 Keuzedelen en doorstroomprogramma's in het mbo

Deze interventies zijn specifiek bedoeld om de aansluiting van het hbo met het mbo te verbeteren. In de Keuzedelen en doorstroomprogramma's worden mbo-studenten uitgenodigd om over de drempel te komen bij het hbo. Zij leren generieke hbo-vaardigheden, specifieke opleidingsbenodigde vaardigheden en leren het gebouw, docenten en studenten van het hbo kennen. De interventies betreffen niet alleen het ontwerp en de implementatie van deze programma's bij faculteiten en opleidingen, maar ook het aankaarten van het belang hiervan op managementniveau. . In de bijlagen zijn beschrijvingen van deze projecten te vinden (nummers 8, 17, 20 & 21).

### 3.2.3 Meer focus op mbo-docentschap in lerarenopleidingen

Vanuit de Faculteit Onderwijs en Opvoeding is gewerkt aan het versterken van mbo-docenten. Dit is gedaan door studenten van de tweedegraads avo-lerarenopleidingen beter voor te bereiden op het mbo-docentschap en door te onderzoeken hoe startende mbo-docenten beter begeleid kunnen worden. In de bijlagen zijn beschrijvingen van deze projecten te vinden (nummers 12, 13 & 14).

### 3.2.4 Verbeteren van hbo-vaardigheden

Deze interventies focussen op het aanleren van vaardigheden die studenten nodig hebben in het hbo. Dit zijn bijvoorbeeld leesvaardigheden, leerstrategieën en onderzoekvaardigheden. De interventies worden gemaakt voor studenten en docenten in mbo en hbo. In de bijlagen zijn beschrijvingen van deze projecten te vinden (nummers 1, 4, 5, 6, 7 & 9).

### 3.2.5 Studentbegeleiding in het hbo

Deze interventies focussen op het verbeteren van de begeleiding van studenten in het hbo. Dit gebeurt onder meer door kennis, inzicht en vaardigheden van docenten op het gebied van (studie)loopbaanbegeleiding te vergroten, en door het belang van goede studentbegeleiding aan te kaarten op managementniveau. Ook worden diverse *tools* ontwikkeld die de studentbegeleiders helpen bij hun werk. In de bijlagen zijn beschrijvingen van deze projecten te vinden (nummers 2, 4, 5, 10, 11 & 15).

## 3.3 Mechanismes en Uitkomsten

In Bijlage 2 staat per project beschreven welke mechanismen in het project worden verondersteld; dus aan welke knoppen je kunt draaien om een uitkomst te bereiken. Alle projecten hebben gemeen dat de uiteindelijke uitkomst is dat aansluiting tussen vo en mbo met het hbo wordt verbeterd (O<sup>2</sup>), hetgeen leidt tot meer studiesucces en minder uitval. De projecten werken hier aan via een ander soort uitkomst (O<sup>1</sup>): CIMO<sup>1</sup>-O<sup>2</sup>.

Nadat de uitkomsten zijn gelabeld (zie volgende paragraaf) zijn de mechanismes per gelabelde uitkomstengroep geanalyseerd. Uit de analyse bleek dat de knoppen waaraan gedraaid wordt in de uiteenlopende HvA-aansluitingsprojecten kunnen worden ingedeeld in doelgroepen enerzijds en de drie elementen van competenties anderzijds (kennis, inzichten, en vaardigheden). Dit leidt tot een indeling in 18 typen mechanismes (knoppen waaraan gedraaid kan worden), weergegeven in onderstaande figuur. Het mechanisme dat erbij hoort kan bijvoorbeeld in de eerst cel als volgt worden geformuleerd:

### **Van aansluiten naar ophalen**

1. 'Door kennis van het management over X te vergroten, bereik je uitkomst O<sup>1</sup> hetgeen leidt tot betere aansluiting (O<sup>2</sup>)'.
2. 'Door vaardigheden van het management op het gebied van Y te vergroten, bereik je uitkomst O<sup>1</sup> hetgeen leidt tot betere aansluiting (O<sup>2</sup>)'.
3. Door inzicht van het management in Z te vergroten, bereik je uitkomst O<sup>1</sup> hetgeen leidt tot betere aansluiting (O<sup>2</sup>)'.
4. ...

Doelgroepen	Kennis	Vaardigheden	Inzicht
Management	1	2	3
Docenten voor de poort	4	5	6
Docenten na de poort	7	8	9
Contact tussen docenten voor en na	10	11	12
Studenten voor de poort	13	14	15
Studenten na de poort	16	17	18

Tabel 1: Veronderstelde mechanismes in de HvA-aansluitingsprojecten

Hieronder worden de Uitkomsten weergegeven in de 18 cellen, die in de onderzochte HvA-projecten worden nagestreefd. De getallen tussen haakjes verwijzen naar de projectbeschrijvingen in de bijlagen.

Doelgroepen	Kennis	Vaardigheden	Inzicht
Management	Het management weet: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Niet benoemd in de interviews</li> </ul>	Het management is in staat: <ul style="list-style-type: none"> <li>• om coördinatoren van Keuzedelen te verbinden zodat zij van en met elkaar kunnen leren (8)</li> </ul>	Het management ziet in: <ul style="list-style-type: none"> <li>• dat studentbegeleiding belangrijk is (2)</li> <li>• dat keuzedelen van belang zijn (8)</li> </ul>
Docenten voor de poort	Docenten voor de poort weten <ul style="list-style-type: none"> <li>• wat een onderzoekende houding is (7)</li> <li>• wat effectieve leerstrategieën zijn in het hbo (9)</li> <li>• wat loopbaanbegeleiding inhoudt (10)</li> </ul>	Docenten voor de poort zijn in staat: <ul style="list-style-type: none"> <li>• om een onderzoekende houding bij studenten te stimuleren (7)</li> <li>• om studenten voor te lichten over het hbo (19)</li> </ul>	Docenten voor de poort zien in: <ul style="list-style-type: none"> <li>• dat een onderzoekende houding belangrijk en leerbaar is (7)</li> <li>• dat het benodigde leesvaardigheidsniveau in het hbo hoog is (1)</li> </ul>

#### Van aansluiten naar ophalen

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

Docenten na de poort	<p>Docenten na de poort weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• welke studierichting geschikt kunnen zijn voor studenten (4)</li> <li>• wat effectieve leerstrategieën zijn in het hbo (9)</li> <li>• wat goede loopbaanbegeleiding inhoudt (10)</li> </ul>	<p>Docenten na de poort zijn in staat:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• studenten te begeleiden in hun studie en/ of loopbaankeuzes (2)</li> <li>• student passend te adviseren in hun studie-/loopbaankeuzes (5)</li> <li>• de begeleiding van mbo-instromers aan te passen aan hun behoeften (6)</li> <li>• studentbinding te stimuleren (11)</li> </ul>	<p>Docenten na de poort zien in:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• dat het benodigde leesvaardigheidsniveau van verschillende vooropleidingen uiteenloopt (1)</li> <li>• Dat docenten voor en na de poort hetzelfde gemeenschappelijke doel nastreven (11)</li> </ul>
Contact tussen docenten voor en na de poort	<p>Docenten weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wat er van studenten verwacht werd en gaat worden (hebben kennis van elkaars onderwijsniveau) (19)</li> </ul>	<p>Docenten zijn in staat:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Contact te zoeken met collega's van andere opleidingsniveaus(19)</li> </ul>	
Studenten voor de poort	<p>Studenten voor de poort weten</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Waar ze informatie over verschillende opleidingen kunnen vinden (3)</li> <li>• Hoe ze met hbo-lesmateriaal kunnen werken(6)</li> <li>• Wat de samenhang is tussen verschillende studiekeuzeactiviteiten (11)</li> <li>• Wat studeren in het hbo inhoudt (17)</li> <li>• Hoe hbo-studenten hun hbo-studie ervaren (19)</li> </ul>	<p>Studenten voor de poort zijn in staat</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Moeilijke teksten op hbo-niveau te lezen of hiermee te oefenen (1)</li> <li>• Te reflecteren op studiekeuzeactiviteiten (3)</li> <li>• Effectieve leerstrategieën toe te passen (9)</li> <li>• hbo-vaardigheden toe te passen (17, 20, 21)</li> <li>• contact te maken met studenten in het hbo (19)</li> </ul>	<p>Studenten voor de poort zien in</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• dat een studie in de praktijk al dan niet strookt met de verwachtingen (3)</li> <li>• werken met hbo-lesmateriaal al dan niet strookt met de verwachtingen (6)</li> <li>• welke leerstrategieën bij ze passen/ voor hen effectief zijn (9)</li> <li>• dat er meerdere wegen naar het hbo leiden (16)</li> <li>• dat het hbo (of een specifieke sector of opleiding zoals Engineering) wel of niet bij ze past (17, 18, 20, 21, 22)</li> <li>• dat een goede studiekeuze belangrijk is (19)</li> </ul>

#### Van aansluiten naar ophalen

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

Studenten na de poort	Studenten na de poort weten <ul style="list-style-type: none"> <li>• welke keuzemogelijkheden er zijn in hun studie (4)</li> </ul>	Studenten na de poort zijn in staat: <ul style="list-style-type: none"> <li>• passende keuzes te maken in hun studie(richting) (4, 5)</li> <li>• teksten op hbo-niveau te lezen of hiermee te oefenen (1)</li> <li>• Hulp te zoeken als ze tegen problemen aanlopen (15)</li> <li>• Effectieve leerstrategieën toe te passen in het hbo (9)</li> </ul>	Studenten na de poort zien in <ul style="list-style-type: none"> <li>• Welke leerstrategieën bij ze passen en voor hen effectief zijn (9)</li> </ul>
-----------------------	--	--	--

Tabel 2: Beoogde uitkomsten van de HvA-aansluitingsprojecten 2018-2021

De mechanismes die hierbij horen kunnen bijvoorbeeld in de eerste drie cellen als volgt worden geformuleerd:

1. Geen van de aansluitingsprojecten streeft ernaar kennis van het management te vergroten.
2. 'Door managers te leren hoe ze coördinatoren van Keuzedelen met elkaar kunnen verbinden, bereik je dat coördinatoren van en met elkaar kunnen leren, hetgeen leidt tot betere aansluiting'.
3. Door managers te laten inzien dat studentbegeleiding belangrijk is, krijgt dit een belangrijke plek in beleid en/of worden hiervoor meer middelen beschikbaar gesteld, hetgeen leidt tot betere aansluiting'. Door managers te laten inzien dat Keuzedelen van belang zijn voor zowel toeleverend onderwijs als ontvangend onderwijs, worden meer geschikte docenten beschikbaar gesteld, hetgeen leidt tot betere aansluiting'.

De Uitkomst (Outcome) van een mechanisme is het effect van de interventie die dat mechanisme triggert, binnen de gestelde criteria van de context (Van Aken & Andriessen, 2011). Een 'outcome' verwijst naar het effect dat kan worden verwacht door toepassing van de interventie in een bepaalde context. Men zou daarvoor het woord 'resultaat' kunnen gebruiken. Echter, resultaten zijn geformuleerd als functionele eisen of prestatie-eisen (Andriessen, 2004) en worden bij projectmanagement geassocieerd met SMART-geformuleerde doelen (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) (bijvoorbeeld Turner & Müller, 2003). Een outcome van een mechanisme kan veel meer zijn dan een 'SMART' resultaat, bijvoorbeeld prestatieverbetering, kostenreducties, minder fouten, verbeterde effectiviteit, vertrouwen enzovoort (Van Aken, & Andriessen, 2011). De outcome van een mechanisme kan ook het triggeren van een ander mechanisme zijn (CIM<sup>1</sup>M<sup>2</sup>O).

De beoogde uitkomsten in de aansluitingsprojecten die zijn onderzocht zijn op projectniveau beschreven in Bijlage 2. Op het moment van dit onderzoek konden nog geen conclusies worden getrokken over de mate waarin de beoogde uitkomsten bereikt zijn.

#### Van aansluiten naar ophalen

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam



### 3.4 Terugblik: obstakels in de voortgang van de projecten

In de aansluitingsprojecten zijn de ontwikkelaars en uitvoerders een aantal obstakels tegengekomen; deze zijn weergegeven in Bijlage 2. Hieronder worden de obstakels beschreven waar in meerdere projecten tegenaan is gelopen.

#### 3.4.1 Corona

Voor vrijwel alle projecten is de coronacrisis een obstakel geweest. Door de coronacrisis moest onderwijs plotseling online op afstand worden verzorgd wat een grote wissel heeft getrokken op de binding tussen en met studenten en de werkdruk onder docenten. Sommige projecten moesten dan ook stilgelegd worden, bijvoorbeeld omdat fysieke aanwezigheid en contact een vereiste was om het doel van het project te bereiken, maar ook doordat sommige samenwerkingspartners geen tijd meer hadden, omdat zij al hun energie en mankracht moesten steken in het herorganiseren van het onderwijs. Veel projecten hebben ondanks dit obstakel wel een weg eromheen kunnen vinden door verschillende onderdelen van de interventies aan te passen.

#### 3.4.2 Geschiktheid, beschikbaarheid en continuïteit van docenten

Een ander obstakel voor veel projecten was een tekort aan docenten die geschikt waren of tijd vrij konden maken voor de projecten. Dit kan ook te maken hebben met de manier waarop uren worden toegekend. Daarnaast heeft bij meerdere projecten docentenwisseling plaatsgevonden, waardoor vertraging ontstond.

#### 3.4.3 Middelen tekort

Bij sommige projecten was ondanks de aansluitingsgelden een tekort aan middelen. Dit kon komen doordat het project te groot was opgezet, of doordat er meer animo was voor het project dan van tevoren verwacht.

#### 3.4.4 Samenwerking externe organisaties

Veel projecten hebben zich beziggehouden met aansluitingsprojecten samen met mbo- of vo-scholen. Dit kon obstakels creëren doordat er weinig respons kwam van de andere instellingen of doordat zij geen tijd konden maken. Ook corona heeft hierin een grote rol gespeeld. Daarnaast was het matchen van roosters met andere onderwijsinstellingen lastig. Bij samenwerkingsprojecten zoals Keuzedelen is het bijvoorbeeld nog een uitdaging om meerdere mbo-scholen te kunnen laten participeren omdat het roostertechnisch moet passen.

#### 3.4.5 Samenwerking interne organisatie

Ook in de interne organisatie was samenwerking soms lastig. Zo stuitten een aantal collega's op weerstand van docenten omdat zij soms een andere zienswijze hadden op wat de projecten beoogden te bereiken. Soms gingen samenwerkingen tussen verschillende afdelingen, faculteiten of opleidingen stroef. Ook is aangegeven dat de faculteiten en opleidingen elkaar zouden kunnen versterken in het doel van de aansluitingsgelden, door minder gefragmenteerd te werken.

#### 3.4.6 Technische middelen

Veel projecten liepen tegen technische barrières aan. Zo waren programma's niet altijd gebruiksvriendelijk of zijn bepaalde HvA-platforms lastig te bezoeken voor externe partijen.

#### **Van aansluiten naar ophalen**

### 3.4.7 Beoogde doelgroep bereiken

Voor sommige projecten is de doelgroep lastig te bereiken. Hier is aan gewerkt door campagnes te voeren en voorrang te geven aan bepaalde groepen. Door corona en de afschaffing van het BSA is het soms lastig te zeggen of de beoogde doelgroep uiteindelijk is bereikt.

## 3.5 Vooruitblik: verduurzaming van de projecten

Tijdens de interviews is gevraagd vooruit te kijken met het oog op verduurzaming van de projecten. Welke elementen moeten worden behouden of (door)ontwikkeld en wat is hiervoor nodig? Er is gevraagd naar verduurzaming in eigen context en verduurzaming in andere contexten. Met eigen context wordt bedoeld op zaken die in de originele context nog moeten worden bewerkstelligd om het project te verduurzamen. Met andere context wordt bedoeld op wat er moet gebeuren om het project ook in andere contexten beschikbaar te stellen.

### 3.5.1 Verduurzaming in eigen context

#### **Onderhoud door een team**

Enkele projecten zijn helemaal afgerond en geïmplementeerd, maar hebben regelmatig onderhoud nodig om te blijven bestaan. Deze projecten moeten ondergebracht worden bij een team dat hier tijd en geld voor beschikbaar kan stellen. Het gaat om de projecten 1, 5, 6, 7, 8, 10, 11 & 14.

#### **Project moet nog worden afgemaakt**

Sommige projecten zijn nog niet volledig afgerond, en hebben nog tijd nodig om dit te doen. Er moet nog worden nagegaan of hier ook extra gelden voor nodig zijn. Het gaat om de projecten 2, 3, 7, 8, 17, 18 & 19.

#### **Geschikt digitaal systeem**

Enkele projecten zijn nog op zoek naar een geschikt digitaal systeem om kennis en producten te kunnen delen (denk aan zelftests of oefenmodules). Het gaat om de projecten 4, 6, 9, 10 & 22.

#### **Verweving in curriculum**

Twee van de projecten streven naar het verweven van opgedane kennis en producten in de curricula. Het gaat om de projecten 4 & 9.

#### **Verder onderzoek**

Een aantal projecten wil verder onderzoek doen naar verschillende factoren die het project beïnvloeden. Er is meer onderzoek nodig om het project zo te verbeteren dat het alle gestelde doelen beter kan behalen. Het gaat om de projecten 9, 10, 13, 14, 15, 16, 18 & 22.

#### **Meer tijd/geld voor docenten**

Tot slot zijn er nog twee projecten die hebben aangegeven meer tijd en geld nodig te hebben om geschikte docenten beschikbaar te stellen voor hun projecten. Het gaat om projecten 15 & 20.

### 3.5.2 Verduurzaming in andere context(en)

Een aantal projecten is op een manier opgezet die erop gericht is dat andere instellingen, faculteiten of opleidingen er in principe mee aan de slag kunnen. Het gaat dan om generieke interventies waarvan soms bepaalde onderdelen nog passend gemaakt moeten worden voor de instelling, faculteit of opleiding die het overneemt. Het gaat om de projecten 1, 20 & 21.

#### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0  
© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

Veel projecten zijn ook (deels) geschikt voor andere instellingen, faculteiten en opleidingen, maar zijn nog niet helemaal klaar om hun interventie met anderen te delen. Dit kan komen omdat ze nog een duidelijk raamwerk moeten maken of omdat de interventie nog niet helemaal af is. Het gaat om projecten 3, 12, 17 & 19.

## 4. Conclusie

De HvA heeft mede dankzij de aansluitgelden een indrukwekkende hoeveelheid en variatie aan projecten opgezet en uitgevoerd. Variatie in looptijd, stadium, reikwijdte, doelgroepen, en beoogde uitkomsten, maar allemaal met een helder einddoel: het verbeteren van de aansluiting met het toeleverend onderwijs. In een van de gesprekken werd gezegd: 'we gaan ze ophalen'. We werken al jaren aan de brug tussen het hbo en het toeleverend onderwijs, maar omdat een brug altijd eigendom is van twee oevers, is het moeilijk aan te wijzen wie welk deel van de verantwoordelijkheid op zich neemt. In de projecten die in dit onderzoek zijn geanalyseerd neemt de HvA haar deel van de verantwoordelijkheid serieus. Dit komt in alle projecten terug en heeft al tot mooie kennis en inzichten geleid. En de HvA is toe aan een volgende stap. Alle kennis en ervaring die is opgedaan in de periode 2018-2021 kan worden gebundeld, zodat betrokkenen meer een gemeenschap kunnen gaan vormen. Dit onderzoek kan helpen deze gemeenschap te versterken en een gemeenschappelijke taal te spreken.

### 4.1 Van CIMO naar COMIC

In een HvA-gemeenschap waar mensen van en met elkaar leren en dezelfde taal spreken kan het helpen de CIMO-logica toe te blijven passen. In dit onderzoek is per project in kaart gebracht hoe in context C interventie I mechanismes M in gang zet om bepaalde uitkomsten  $O^1$  te bereiken die uiteindelijk leiden tot betere aansluiting ( $O^2$ ). In de toekomst kan bij het (her)opstarten of doorstarten van interventies vooraf worden nagedacht over de uitkomsten die men wil bereiken, welke mechanismes men hiertoe wil triggeren en welke interventies hier dus bij passen in de specifieke context van de interventie.

Hierbij baseren we ons op Mulder (2012) die beschrijft hoe 'chaordische' projecten aangepakt kunnen worden. Chaordische projecten zijn projecten met chaos en orde tegelijkertijd. Met chaos doelt ze op de hoeveelheid vaagheden, onzekerheden en innovaties. Met orde doelt ze op gedeelde waarden, visie en participatie; leidend tot een vaag, hoger gelegen doel. In de projecten die wij onderzoeken is het hoger gelegen doel een betere aansluiting van het hbo met vooropleidingen. De CIMO-logica helpt om projecten te analyseren of evalueren. Vooruitblikkend naar de toekomst kan de logica echter ook omgekeerd worden toegepast, wat leidt tot het acroniem COMIC:

- Wat is kenmerkend voor de Context(en) waarin een project wordt uitgerold?
- Welke *Outcomes* (uitkomsten) willen we bereiken binnen deze context(en)?
- Welke mechanismes willen we in werking zetten?
- Welke interventies passen hierbij?
- Hoe houden deze interventies rekening met de specifieke contexten waarin ze worden geïmplementeerd?

Mulder (2013) spreekt in dit kader over *projectvolwassenheid*: 'Er is sprake van een sprong in de projectvolwassenheid als een chaordisch project de groeipijn heeft doorstaan, oftewel de chaosfase heeft doorlopen. De projectorganisatie zal dan een betere samenhang vertonen met haar omgeving, intern een beter afstemming hebben gevonden, haar cultuurwaarden beter geïntegreerd hebben, haar reflectiecapaciteit vergroot hebben, beter om kunnen gaan met de vrijheidsgraden die vanuit de omgeving worden aangereikt, effectiever kunnen reageren op wijzigingen in of buiten het project enzovoort. De objectief waarneembare gedragingen en positioneringen sluiten aan bij de omgeving. De subjectieve gedachten en waarden zijn sterker geworden. Het project gedraagt zich op een niveau dat

#### Van aansluiten naar ophalen

past bij wat de omgeving verwacht. Er is sprake van volwassenheid in tegenstelling tot onvolwassenheid. Het project heeft een nieuw evenwicht gevonden in een nieuwe levensfase en kan daar in groeien.’ Als we in dit kader alle aansluitingsprojecten als 1 groot project beschouwen, kunnen we zeggen dat het doorlopen van de ‘chaosfase’ heeft geleid tot een gedeelde visie en veel kennis en middelen die nu kunnen worden doorontwikkeld met betere samenhang, afstemming en effectiviteit.

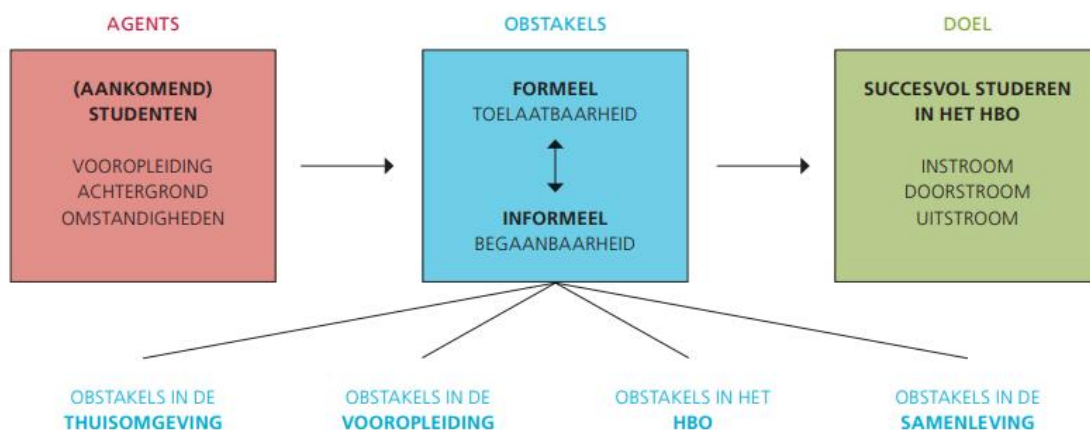
Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het raamwerk dat in hoofdstuk 3 in de paragraaf ‘Mechanismes en Uitkomsten’ is gepresenteerd. De mechanismes en uitkomsten die nu in de tabel zijn ingekort geven direct ideeën over knoppen waar nog meer aan gedraaid zou kunnen worden. De projecten zouden dit raamwerk kunnen gebruiken om een gemeenschappelijke taal te gaan bezigen en overzichtelijk weer te geven. Een project draait nooit aan 1 knop in 1 cel, maar het is goed om bewust te kiezen voor uitkomsten en knoppen waaraan gedraaid gaat worden om vervolgens de meest geschikte interventie te kiezen.

Overigens groepeer Mulder (2012) de *Outcomes* in haar proefschrift naar zes soorten: prestatieverbetering, samenwerking, creativiteit en innovatie, werktevredenheid, kwaliteit van het resultaat en binding. Deze indeling kan misschien in het raamwerk toegepast worden maar werd in de onderzochte HvA-projecten niet teruggevonden.

## 4.2 Samen kiezen van taal

Om meer een gemeenschap te kunnen vormen helpt het om een gemeenschappelijke taal te spreken. Hieronder worden enkele suggesties gedaan voor bronnen die kunnen helpen bij het ‘kiezen’ van een taal.

### 4.2.1 Toegankelijkheid



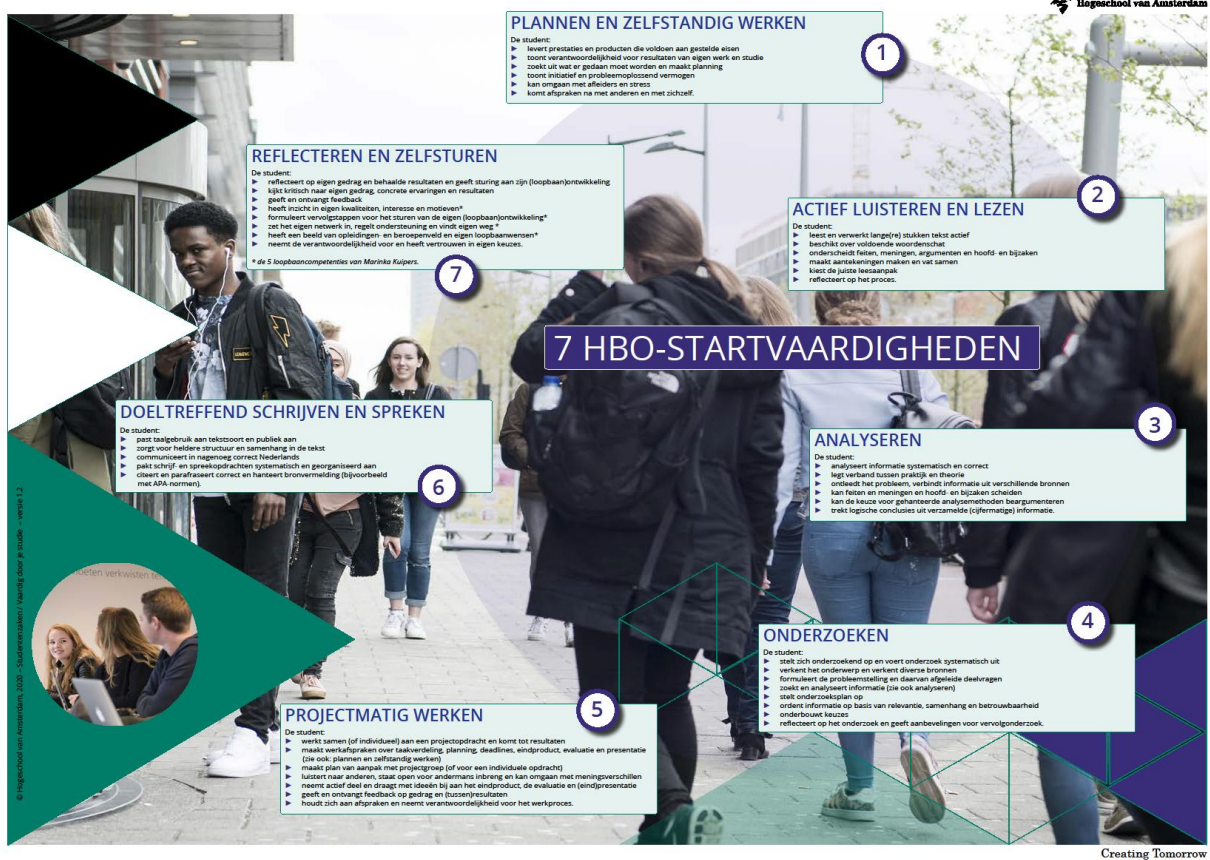
Figuur 2: Overkoepelend model toegankelijkheid van het hbo (Elffers et al, 2018)

In hoofdstuk 3 onder het kopje ‘obstakels studenten’ verwezen we al naar de definiëring van toegankelijkheid door Elffers et al (2018). De toegankelijkheidstool die op dit onderzoek is gebaseerd ([www.toegankelijkheidhbo.nl](http://www.toegankelijkheidhbo.nl)) helpt om als team samen in kaart te brengen welke obstakels studenten tegenkomen, in hoeverre deze formeel of informeel en legitiem of niet legitiem zijn. Per obstakel kan dan worden besloten om deze te formaliseren, handhaven, opheffen, reduceren of compenseren. De aansluitingsprojecten zijn er altijd op gericht om legitieme obstakels te formaliseren of handhaven en om

### Van aansluiten naar ophalen

niet-legitieme obstakels op te heffen of de invloed ervan te reduceren. In hoofdstuk 3 onder het kopje contexten worden de obstakels beschreven die de onderzochte projecten hebben willen reduceren.

#### 4.2.2 Hbo-vaardigheden



Figuur 3: Zeven hbo-startvaardigheden voor (toekomstige) HvA-studenten

In hoofdstuk 3 is een start gemaakt met een Raamwerk met mechanismes en uitkomsten. Het is een tabel waarin onderscheid wordt gemaakt tussen mechanismes en uitkomsten op het gebied van kennis, vaardigheden en inzichten van management, docenten en studenten voor en na de poort van het hoger onderwijs. De hbo-vaardigheden maken hier onderdeel van uit. De HvA heeft zeven hbo-startvaardigheden gedefinieerd. Deze zijn grotendeels gebaseerd op de 10 generieke studievaardigheden van het vo-ho netwerk noord (zie <https://www.vo-ho.nl/studievaardigheden-havo-hbo>). Er bestaan meer soortgelijke publicaties, ook voor mbo-hbo.

Ten behoeve van de gemeenschap en de gemeenschappelijke taal is het belangrijk met elkaar te duiden in hoeverre studenten al voor de poort geschoold moeten of kunnen worden in deze startvaardigheden en in hoeverre dit (ook) na de poort moet gebeuren.

#### 4.2.3 Academisch kapitaal

Naast de meer cognitieve hbo-vaardigheden kunnen studenten ook geholpen worden met niet-cognitieve vaardigheden. Met name studenten van wie de ouders geen hoger onderwijs hebben genoten, hebben minder vanzelfsprekend een 'academisch kapitaal' waar ze op kunnen terugvallen om de 'code' van het hbo te kraken: zij (her)kennen veel impliciete regels en verwachtingen niet en handelen hierdoor niet altijd

#### Van aansluiten naar ophalen

Lectoraat Kansrijke Schoollopenbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam



Figuur 4: Aangepast model van het construct academisch kapitaal (Uit Veraa, 2020)

conform deze regels en verwachtingen. Aansluitingsprojecten richten zich ook op deze niet-cognitieve vaardigheden. HvA Tune In is een *evidence based* interventie; een empowermentprogramma dat eerstegeneratiestudenten al voor de start van hun studie helpt de weg te vinden in het hbo (Veraa, 2020). Om de niet-cognitieve vaardigheden in het Raamwerk te definiëren kan gebruik gemaakt worden van onderzoek waarop HvA Tune In is gebaseerd.





#### 4.2.4 Loopbaancompetenties

Studie- en loopbaanbegeleiding speelt een belangrijke rol bij het verbeteren van aansluiting van vo en mbo met ho. Door docenten voor en na de poort in hun kracht te zetten kunnen zij studenten beter begeleiden in de ontwikkeling van loopbaancompetenties van (aankomende) studenten. In veel opleidingen worden speciale uren in het rooster en in docenttaken toegekend aan loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB), maar LOB kan ook plaatsvinden buiten deze lessen.



Figuur 6: Vijf loopbaancompetenties en bijbehorende loopbaanvragen (Kuijpers, 2012)

Kuijpers (2003 en 2012) onderscheidt vijf loopbaancompetenties (zie figuur):

1. motievenreflectie: het onderzoeken van wensen en waarden;
2. kwaliteitenreflectie: het onderzoeken van de sterke kanten van een persoon; ,
3. werkexploratie: het onderzoeken van eisen, waarden, mogelijkheden en ontwikkelingen in werk en leren;
4. loopbaansturing: het ondernemen van acties in leren, experimenteren, organiseren en profileren om te kunnen werken en ontwikkelen op een manier die bij je (toekomstambitie) past; en
5. netwerken: het opbouwen en onderhouden van contacten gericht op de loopbaanontwikkeling (Kuijpers, 2003, 2012).

Deze loopbaancompetenties zijn opgenomen in de kwalificatie-eisen van het mbo en onderdeel van LOB-programma's voor Loopbaanontwikkeling en begeleiding. Met name docenten in het mbo worden hierdoor 'gedwongen' zich deze terminologie eigen te maken, maar ook voor vo- en hbo-docenten verdient het aanbeveling aan te sluiten bij deze terminologie.

#### **Van aansluiten naar ophalen**

### 4.3 Tot slot

Om verder door te kunnen groeien naar 'projectvolwassenheid' van het grote diverse geheel van HvA-aansluitingsprojecten, kan gestart worden met een korte beschrijving van de gedeelde visie die doorklinkt in de verschillende projecten. Alle projecten streven naar het vergroten van kennis, vaardigheden en inzicht van zowel docenten als studenten zowel voor als na de poort, en zien er het belang van in hier vanuit de HvA deskundige mensen beschikbaar voor te stellen. Door weloverwogen keuzes te maken voor interventies na 2021 (COMIC) kunnen middelen worden ingezet om projecten (door) te ontwikkelen in goede samenhang, afstemming en effectiviteit.

Het Raamwerk uit hoofdstuk 3 kan aangepast en aangevuld met de termen die zijn opgehaald in de interviews. De werkgroep en regiegroep moeten met elkaar kiezen voor termen en deze definiëren, bijvoorbeeld: wat verstaan we onder onderzoeksvaardigheden of een beter geïnformeerde studiekeuze? Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de hierboven beschreven vier theorieën. Er moet samen gekozen worden voor theorieën en terminologie die verder geïmplementeerd en verspreid dient te worden. Niet elk project hoeft dezelfde keuzes te maken, maar het is wel goed bewust te kiezen en onderbouwen binnen een gemeenschappelijk kader. Het Raamwerk zal dan ook een model zijn dat aan verandering onderhevig is en waar betrokkenen zich eigenaar van kunnen blijven voelen.



#### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

# Literatuur

Aken & Andriessen (2011). Handboek ontwerpgericht wetenschappelijk onderzoek. Den Haag: Boom Lemma.

Denyer, D., Tranfield, D., & Van Aken, J. E. (2008). Developing design propositions through research synthesis. *Organization studies*, 29(3), 393-413.

Elffers, L., Diepen, M. van, Veraa, F. & Vervoort, M. (2018). Toegankelijkheid van het hbo: van complex vraagstuk naar handreiking voor de praktijk. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam, Lectoraat Beroepsonderwijs. Raadplegen via: [https://www.hva.nl/binaries/content/assets/subsites/kansrijke-schoolloopbanen/publicaties/toegankelijkheid-van-het-hbo\\_elffers.pdf?1545296885694](https://www.hva.nl/binaries/content/assets/subsites/kansrijke-schoolloopbanen/publicaties/toegankelijkheid-van-het-hbo_elffers.pdf?1545296885694)

Kuijpers, M.A.C. Th., Semeijn, J.H. & Van der Heijden, B.I.J.M. (2019). Een loopbaanperspectief op 'leven lang ontwikkelen'. ScienceGuide. Raadplegen via: <https://www.scienceguide.nl/2019/05/een-loopbaanperspectief-op-leven-lang-ontwikkelen/>

Mulder, N. (2013). Value-based project management. Scherpste en focus aanbrengen in complexe projecten. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Mulder, N. T. (2012). Value-based project management : een aanpak voor chaordische projecten vanuit het perspectief van het complexiteitsdenken. Eindhoven: Technische Universiteit Eindhoven. Raadplegen via: <https://doi.org/10.6100/IR740171>

Veraa, F. (2020). Een vliegende start op het HBO. Eerste ervaringen en opbrengsten van HvA Tune In 2019, een zomerbrugprogramma voor eerstegeneratiestudenten. Amsterdam: Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in Een Diverse Stad, Hogeschool van Amsterdam. Raadplegen via: [https://www.hva.nl/binaries/content/assets/subsites/kansrijke-schoolloopbanen/rapport\\_hva\\_tune-in\\_2019\\_lectoraat\\_ks.pdf?1605271158645](https://www.hva.nl/binaries/content/assets/subsites/kansrijke-schoolloopbanen/rapport_hva_tune-in_2019_lectoraat_ks.pdf?1605271158645)

# Bijlagen

## Bijlage 1: Lijst met alle projecten en geïnterviewden

Nummer	Faculteit	Naam project	Naam geïnterviewde(n)
1	FBE	Lezen in het hbo	Bas van Eerd & Janke-Neeltje Schutter
2	FBE	De competente studentbegeleider	Ris Klerk-Opel
3	FBE	Kiezen voor de poort	Paul Sikkema
4	FBE	Studiekompas	Edzard Zeinstra & Janke-Neeltje Schutter
5	FBE	Toolbox studievaardigheden	Edzard Zeinstra & Janke-Neeltje Schutter
6	FBE	Blended lesmateriaal voor mbo-docenten en daarmee mbo-studenten	Laura de Faber & Janke Neeltje-Schutter
7	FBE	Trainingen voor mbo-docenten	Laura de Faber & Janke Neeltje-Schutter
8	FMR	Implementatie Keuzedeel voorbereiding hbo	Saskia Lammertsma
9	FMR	Saltho: studeerattituden en leerstrategieën in het hbo	Jeanine Baltzer & Marc Veen
10	FMR	Loopbaanbegeleiding van adolescenten	Daphne Wiersema & Japke Ebbinge
11	FMR	Studentbinding en studiesucces in een diverse populatie bij HBO-rechten	Bregje Pieters & Charlotte Boudestein
12	FOO	Opleiden in co-creatie	Jannet Doppenberg & Alessandra Corda
13	FOO	Aansluiting lerarenopleiding mbo	Jannet Doppenberg & Alessandra Corda
14	FOO	Startende docenten op het mbo	Jannet Doppenberg & Alessandra Corda
15	FDMCI	Project Blend	Dirk-Paul Flach
16	FDMCI	Digital Society School	Kees Rijsenbrij
17	FT	Aviation doorstroomprogramma mbo-hbo	Vincent Raphaël & Sannie Bombeeck
18	FT	Aansluiting Technasia-Engineering	Laurens van Mulukom & Mieke van der Wilt
19	FBSV & FG	De vo-mbo-hbo Escaperoom	Janey van Asperen

### Van aansluiten naar ophalen

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

20	FBSV	Keuzedeel voorbereiding hbo FBSV	Janey van Asperen & Jeroen Laan (appart van elkaar)
21	FG	Keuzedeel voorbereiding hbo FG	Janey van Asperen
22	SZ	Studiegesprekken voor de poort	Casper Riekwel

**Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

## Bijlage 2. Samenvatting van het interview per project

Project #1. Lezen in het hbo

Interview Bas van Eerd en Janke-Neeltje Schutter (FBE)

### Context

Uit de praktijk en de literatuur blijkt dat hbo-studenten vaak moeite hebben met het lezen van teksten. Er is een kloof tussen leeseisen in het hbo en leeseisen in de vooropleidingen. Het taalteam van Dienst Studentzaken wilde hierop inspelen door een speciale leesmodule te maken op Brightspace, waar studenten kunnen oefenen met lezen. FBE heeft zich hierbij aangesloten. De gedachte hierbij was om de leesmodule faculteitspecifiek te maken, zodat de module goed aansluit bij de interesse van de studenten van de faculteit.

### Interventie

De leesmodule die voor FBE is ingericht kan op de HvA op drie manieren worden ingezet:

- studenten die moeite hebben met lezen kunnen zelf aan de slag,
- docenten kunnen met eigen teksten de module lezen toepassen in hun eigen les,
- docenten kunnen met de klas de generieke FBE-module doornemen en hier iedere week op terugkomen.

Tevens is gepoogd de module in het Keuzedeel van het mbo te implementeren, alleen is dit nog lastig qua organisatie op de mbo-scholen. Wel kunnen aspirant-studenten zelf met de module aan de slag via het project 'Sterk van Start'.

### Mechanismes

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door het aanbieden van online leesmodules met betekenisvolle teksten, kunnen vo-, mbo- en hbo-studenten meer gemotiveerd hun leesvaardigheden trainen, waardoor ze vaker trainen, met als uitkomst dat studenten beter leren lezen. Doel: meer studentsucces.
- Door de online leesmodule te verspreiden onder vo-, mbo- en hbo-docenten, worden docenten zich meer bewust van de benodigde leesvaardigheid op het hbo en hoe die anders zijn dan in de vooropleiding, waardoor docenten meer nadruk leggen op leesteksten in hun lessen. Met als uitkomst dat studenten beter leren lezen. Doel: meer studentsucces.

### Uitkomst

De leesmodule is geëvalueerd door acht studenten van het mbo en de HvA en die zijn overwegend positief, maar hebben ook op een aantal punten feedback gegeven, bijvoorbeeld over de volgorde of duidelijkheid van de instructie. Een deel is al aangepast, maar voorlopig is daarmee gestopt en worden alle verdere aanpassingen en verbeteringen in één keer in de zomer uitgevoerd.

### Obstakels

- Technische mogelijkheden
  - Bij aanpassingen in de modules moet iedere module afzonderlijk worden aangepast, dit kan niet in één keer vanuit één moedermodule. Hierdoor duren aanpassingen langer.
- Slechte aansluiting
  - Vooropleidingen van het hbo sluiten qua leesniveau slecht aan bij de eisen van het hbo.
- Instelling docenten

### Van aansluiten naar ophalen

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

- Docenten kunnen de overtuiging hebben dat zij geen eigenaar zijn van het probleem dat studenten slecht lezen, maar kunnen het zien als natuurlijk selectiemiddel. Slecht lezen wordt dan gezien als gebrekkige aanleg, terwijl studenten de kans moeten krijgen om het te leren.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Er moet een team of faculteit verantwoordelijk worden gesteld voor het onderhoud van de leesmodule, het kan zichzelf namelijk niet onderhouden. Advies is dat Dienst Studentenzaken de verantwoordelijkheid hierin neemt en dat er contactpersonen per faculteit worden aangesteld.

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de andere contexten:

- Een deel moet door de faculteiten zelf worden ingevuld voor gebruik, het generieke gedeelte van de leesmodule kan op alle faculteiten worden geïmplementeerd.

Project #2. De competente studentbegeleider

Interview Ris Klerk-Oprel (FBE)

### **Context**

Binnen de Faculteit Business & Economics geeft het management weinig prioriteit aan studentbegeleiding. Kennis over studentbegeleiding bereikt de werkvloer niet en studentbegeleiders zijn vaak niet getraind in het vak. Daarnaast ligt de nadruk vooral op studievoortgang en weinig op de ontwikkeling van de student.<sup>1</sup>

### **Interventie**

Om dit op te lossen is onderzocht wat een studentbegeleider moet beheersen om competent te zijn. Vervolgens is gewerkt aan een intervisienetwerk voor alle studentbegeleiders binnen de faculteit en een professionaliseringslijn op basis van het gedachtengoed van Mittendorf.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door het in kaart brengen van wat de competente studentbegeleider nodig heeft en wat het belang hiervan is, worden studentbegeleiders gericht gefaciliteerd in de praktijk door het management, waardoor studentbegeleiders in hun kracht worden gezet. Met als uitkomst dat docenten studenten beter kunnen begeleiden. Doel: meer studentsucces.

### **Uitkomst**

Er wordt een rapport geschreven op basis van het onderzoek naar de competente studentbegeleider. Er is bij de studie Bedrijfskunde begonnen met leidraad voor de studentbegeleiding (op basis van *business skills*). Daar wordt al geconstateerd dat de studentbegeleiders meer in hun kracht staan.

### **Obstakels**

- Weinig tijd/ prioriteit
  - De studentbegeleiders werken vaak extra onbetaalde uren, en krijgen daarbij geen tijd om zich te ontwikkelen in hun vakgebied.

---

<sup>1</sup> In het interview worden ook de termen studiebegeleider en studieloopbaanbegeleider gebruikt.

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

- Onduidelijke opdracht
  - Het heeft lang geduurd voordat duidelijk was welke vraag onderzocht moest worden.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet:

- Het faculteitbrede advies moet nog worden uitgebracht en nog worden geïmplementeerd. Er is nog tijd nodig om goed af te ronden en te verduurzamen.

Project #3. Kiezen voor de poort

Interview Paul Sikkema (FBE)

### **Context**

Bij FBE heerst een gevoel dat studiekeuzers zich ofwel niet goed informeren ofwel niet de juiste informatie aangeboden krijgen van de HvA om een goede studiekeuze te maken. Hierdoor weten studenten soms niet goed waar ze aan beginnen, waardoor ze vrij snel uitvallen. Er was onvoldoende onderlinge samenhang tussen alle studiekeuzeactiviteiten en de studiekeuzeactiviteiten leken onvoldoende aan te sluiten bij de studiekeuzers.

### **Interventie**

Om de samenhang tussen de verschillende studiekeuzeactiviteiten te verbeteren is uiteengezet uit welke bouwstenen de studiekeuzeactiviteiten bestaan, om hier vervolgens een systeem in aan te brengen. Er is gekeken naar welke bouwstenen nodig zijn in de communicatie met studiekeuzers en hoe deze beter verdeeld kunnen worden over verschillende studiekeuze-evenementen. De studiekeuzemomenten zijn dus doorontwikkeld (denk aan SKC, open dagen, student voor één dag, etc.). Daarin is ook meer focus aangebracht op het laten 'ervaren van de praktijk' door studiekeuzers, in plaats van luisteren. Ook worden studiekeuzers geholpen bij het reflecteren op de studiekeuzeactiviteit.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door het creëren van samenhang tussen verschillende studiekeuzeactiviteiten, vinden studiekeuzers beter de weg naar informatie die bij hun vraag past, waardoor de verkregen informatie bijdraagt aan hun studiekeuze. Met als uitkomst dat studiekeuzers een beter passende studiekeuze maken. Doel: minder studenten uitval.
- Door praktijkervaringen in te brengen bij studiekeuzeactiviteiten, kunnen studiekeuzers in de praktijk ervaren hoe het is om die specifieke studie te doen, waardoor zij beter kunnen ervaren of de studie bij hen past. Met als uitkomst dat studiekeuzers een beter passende studiekeuze maken. Doel: Minder studentuitval.
- Door reflectiemomenten in te brengen in studiekeuzeactiviteiten, kunnen studiekeuzers reflecteren op de opgedane ervaringen en verkregen informatie, waardoor ze meer bewust een studiekeuze kunnen maken. Met als uitkomst dat studiekeuzers een beter passende studiekeuze maken. Doel: Minder studentuitval.

### **Uitkomst**

Een groot aantal studiekeuzeactiviteiten is herzien, herontworpen en geïmplementeerd. Het is getalsmatig nog niet duidelijk of het ook daadwerkelijk effect heeft gehad op het verminderen van uitval onder studenten, daar is het ook te vroeg voor. Wel wordt de mate van tevredenheid onder studiekeuzers over de studiekeuzeactiviteiten geëvalueerd. Deze uitkomsten zijn ook nog niet bekend.

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam



## **Obstakels**

- Intern beleid
  - De studiekeuzeactiviteiten worden decentraal georganiseerd, dit heeft ervoor gezorgd dat er heel veel gesprekken en discussies gevoerd moesten worden voordat het herontwerpen kon starten.
  - Er is weinig oog voor de behoeften van de studiekezers, het beleid is naar binnen georiënteerd en weinig naar buiten.
- Corona
  - Door de coronacrisis moesten de studiekeuzeactiviteiten anders worden ingericht. Dit gaf veel gedoe.

## **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Er moeten nog enkele activiteiten doorontwikkeld worden.
- Er moet nog goed vastgelegd worden hoe de activiteiten zijn doorontwikkeld, het is de bedoeling dat het als een systeem wordt gepubliceerd.

Om dit project te verduurzamen kunnen de volgende stappen te worden gezet in andere contexten:

- Als het gepubliceerd is kunnen ook andere faculteiten hiermee aan de slag.
- Het zou voordelig zijn voor de HvA als er een centralere aanpak en regie komt om dit soort veranderingen meer soepel te kunnen uitvoeren.
- Het zou goed zijn als er meer focus komt op behoeften van de studiekeizer.

## **Project #4. Studiekompas**

Interview Edzard Zeinstra & Janke-Neeltje Schutter (FBE)

### **Context**

Om de eerste 100 dagen van de studie succesvol door te komen, wordt van studenten verwacht dat ze snel omschakelen en wordt van coaches verwacht dat zij hier goede accurate begeleiding bij bieden. De student moet inzicht krijgen welke richting hij/zij op wil, en de coach moet hierin juiste informatie kunnen bieden. Om coaches en studenten hierin te ondersteunen is het Studiekompas ontwikkeld. Het Studiekompas kan door alle opleidingen van FBE worden gebruikt en kan op verschillende momenten en manieren worden ingezet.

### **Interventie**

Het Studiekompas zit in een digitale omgeving. De student en coach kunnen samen kijken welke richting de student op wil. Het Studiekompas helpt bij het bepalen van de richting door middel van het afnemen van vragenlijsten, tests en assessments. Op basis van deze uitkomsten wordt de richting voor de individuele student bepaald en interventies en coaching ingezet. Het Studiekompas is dus het middel naar de interventie toe.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door studenten en coaches (studentbegeleiders) het studiekompas aan te bieden, kunnen zij snel informatie vinden over welke (studie)richting geschikt is voor hen, waardoor zij makkelijker de juiste (studie)richting op te gaan. Met als uitkomst dat studenten zich persoonlijk beter kunnen ontwikkelen. Doel: meer studentsucces

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

## **Uitkomst**

Vanaf september wordt het Studiekompas in gebruik genomen. Er wordt aangenomen dat studenten hiermee sneller hun weg vinden in hun opleiding en hierdoor een succesvolle start hebben, of tijdig tot de keuze komen de studie af te breken. Er wordt aangenomen dat de uitval van studenten hierdoor wordt gereduceerd en dat studenten zich beter kunnen ontwikkelen.

## **Obstakels**

- Aangescherpte AVG
  - Door de aangescherpte AVG was er onduidelijkheid over welke data wel en niet gebruikt mochten worden, dit leidde tot vertraging.

## **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Het Studiekompas moet in het curriculum verweven worden. Dan moeten opleidingen er iets mee in plaats van dat het optioneel is.
- Er wordt nog gewerkt aan een goed digitaal systeem om het Studiekompas in te laten functioneren.
- Qualtrics-software zou in het studiekompas kunnen worden geïmplementeerd.

Project #5. Toolbox studievaardigheden

Interview Edzard Zeinstra & Janke-Neeltje Schutter (FBE)

## **Context**

Binnen FBE is ontzettend veel kennis en zijn verschillende *tools* (vaak modules) ontwikkeld, deze zijn alleen niet overzichtelijk op één plek te vinden. Ook verdwijnt het wel eens helemaal uit het systeem. Aansluitend aan het Studiekompas (zie ander interview) worden al deze kennis en expertise gebundeld in één centraal platform: de *Toolbox* Studentsucces.

## **Interventie**

In dit centrale platform kunnen studenten zelf modules volgen. Dit kunnen zij doen naar aanleiding van een opdracht die een docent tijdens de les geeft, maar ook als zij zichzelf in een bepaald onderwerp willen verdiepen. In samenwerking met het Studiekompas kunnen coach en student een oriënterend gesprek voeren en samen een passende module vinden waarmee de student zich kan ontwikkelen.

## **Mechanisme**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door kennis en tools gebundeld op een centraal platform aan te bieden, krijgen docenten en studenten meer kennis en tools tot hun beschikking, waardoor studenten makkelijker kunnen werken aan hun eigen ontwikkeling. Met als uitkomst dat studenten zich persoonlijk beter kunnen ontwikkelen. Doel: meer studentsucces.

## **Uitkomst**

Met behulp van de Toolbox kunnen studenten makkelijker zelf kennis ophalen, kunnen docenten hun studenten naar de kennis doorverwijzen en kunnen docenten makkelijker aan alle beschikbare informatie komen. Er loopt een pilot bij Commerciële Economie, maar er is nog geen kans geweest om die kwalitatief te evalueren.

## **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

## **Obstakels**

In het interview zijn geen obstakels benoemd.

## **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Het zou mooi zijn als er een samenwerking komt met het project 'Sterk van start', hier is nog geen duidelijkheid over.

Project #6. Blended lesmateriaal voor mbo-docenten en daarmee mbo-studenten

Interview Laura de Faber en Janke-Neeltje Schutter (FBE)

## **Context**

In november 2018 startte de HvA het programma Aansluiting & Instroom. Het daartoe behorende project StudentLab/blended lesmateriaal, richt zich op het beschikbaar stellen van lesmateriaal op het gebied van hbo-vaardigheden, zodat mbo-collega's in het economisch domein hun studenten kunnen voorbereiden op de aansluiting met het hbo. Er is een samenwerking gestart tussen docenten van het mbo en het hbo. Samen creëren zij lesmateriaal waarbij onderzoek doen, onderzoekende houding en projectmatig werken centraal staan.

## **Interventie**

Het blended lesmateriaal dat wordt ontwikkeld vormt een brug tussen mbo en hbo. Er wordt ontwikkeld met het oog op het hbo, waarin twee trappen onderscheiden worden:

1. materiaal dat meer aansluit bij mbo, met een beetje hbo,
2. en materiaal dat meer aansluit bij hbo, met een beetje mbo.

Het blended lesmateriaal is inhoudelijk van aard en divers, bijvoorbeeld een kennisclip waarin wordt uitgelegd hoe je een probleemstelling goed kunt definiëren of een swot-analyse kunt maken, vergezeld van oefeningen. Er wordt materiaal gemaakt voor docenten die behoefte hebben aan een volledig lesprogramma en materiaal voor docenten die liever middels oefeningen hun eigen programma samenstellen.

## **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door mbo- en hbo-docenten samen lesmateriaal te laten maken, krijgen docenten meer begrip voor elkaars onderwijssituatie, waardoor zij hun lessen beter op meerdere niveaus kunnen aansluiten. Met als uitkomst dat docenten beter kunnen aansluiten op hun studenten. Doel: meer studentsucces.
- Door mbo- en hbo-docenten samen mbo-aansluitingslesmateriaal te laten maken, leren hbo-docenten wat de beginsituatie is van mbo-instromers, waardoor ze meer rekening met hun situatie kunnen houden. Met als uitkomst dat hbo-docenten meer passende begeleiding geven aan mbo-instromers. Doel: meer studentsucces.
- Door geschikt mbo-aansluitingslesmateriaal beschikbaar te stellen voor mbo-studenten, kunnen mbo-studenten ervaring opdoen met wat studeren aan het hbo inhoudt, waardoor zij kunnen ervaren in hoeverre deze manier van studeren bij hen past. Met als uitkomst dat mbo-studenten een beter geïnformeerde studiekeuze kunnen maken. Doel: minder student uitval

## **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

## **Uitkomst**

Er worden in sprints verschillende materialen ontwikkeld en uitgetoetst. Ook wordt evt. door anderen ontwikkeld materiaal gezocht en beschikbaar gesteld. Het materiaal wordt op een online platform geplaatst dat toegankelijk is voor mbo en hbo.

## **Obstakels**

- Beschikbaarheid geschikte medewerkers
  - Het is een uitdaging om geschikte medewerkers te vinden die in het project kunnen meewerken en ook tijd kunnen vrijmaken.
- Corona
  - Door de coronacrisis was het soms lastiger om tijd voor elkaar vrij te maken. Daarbij was het lastiger om samen te werken als je elkaar niet kent en verschillende referentiekaders hebt.
- Wegvallend projectleiderschap
  - Doordat een projectleider is gestopt is er wat vertraging ontstaan en is de koers een beetje veranderd.
- Hardnekkige aannames
  - Docenten in het hbo kunnen hardnekkige aannames en vooroordelen hebben over mbo-studenten, over dat zij minder competent zouden zijn.
- Tijd
  - Plannen met docenten van verschillende organisaties is ingewikkeld...

## **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- De digitale omgeving moet gebruikt kunnen worden door mensen van buiten de HvA en fungeren als een soort databank. De omgeving moet technisch en inhoudelijk beheerd worden.
- Ook nadat het project is afgelopen is het wenselijk om de databank te blijven vullen en uitbreiden. Gezocht wordt naar een manier om dat te organiseren en financieren.
- **Studievaardigheden voor de poort - Programma Aansluiting & instroom (hva.nl)**

Project #7. Trainingen voor mbo-docenten

Interview Laura de Faber en Janke-Neeltje Schutter (FBE)

## **Context**

In november 2018 startte de HvA het programma Aansluiting & Instroom. Het daartoe behorende project StudentLab/trainingen voor mbo-docenten is ingericht om mbo-docenten ervaring op te laten doen met respectievelijk onderzoek(ende houding) en projectmatig werken.

## **Interventie**

Er worden twee trainingen ontwikkeld en uitgevoerd. De KNAP-training richt zich op de ontwikkeling van een onderzoekende houding bij docenten en studenten in het mbo. De tweede training richt zich op het voorbereiden van projectmatig werken in het hbo.

## **Mechanismen**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Indien mbo-docenten gelijkgestemden ontmoeten en samen ontdekken wat wel of niet helpt voor het stimuleren van een onderzoekende houding, worden zij uitgedaagd uit hun eigen

## **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

referentiekader te stappen en nieuwe perspectieven te zien. Dit kan leiden tot aanpassingen in het onderwijsaanbod t.b.v. een betere voorbereiding van mbo-studenten op het hbo.

### **Uitkomst**

De KNAP-training is in 19/20 en 20/21 uitgevoerd met steeds ongeveer 10 deelnemers uit het mbo. Hierover is een artikel verschenen in het vakblad Profiel (opvraagbaar). De eerste projectmatig werken training is in 20/21 in ontwikkeling en wordt in 21/22 uitgevoerd. Tijdens de trainingen vinden verrijkende gesprekken plaats, zodat geleerd kan worden hoe het er bij anderen aan toegaat en wat mbo's elkaar kunnen bieden als het gaat om het voorbereiden van studenten op het hbo. Docenten die al de KNAP-training hebben gevolgd geven aan de wil en het enthousiasme te voelen om een en ander in de eigen organisatie toe te passen.

### **Obstakels**

- Gebrek aan stabiliteit
  - Er was gebrek aan stabiliteit in de bemensing: het projectleiderschap werd overgenomen.
- Gebrek aan continuïteit deelnemers training
  - Tijdens de eerste KNAP-training was er onvoldoende continuïteit in de deelname (afwezigheid, latere instroom). Doordat er steeds andere mensen bij de intervisietraining aanwezig waren, was het moeilijker om een vertrouwde omgeving te creëren. Bij de tweede training is dat door middel van heldere contractering verholpen.
- Corona
  - Door corona moest de afsluiting van de eerste en de start van de tweede KNAP-training online, terwijl een intervisietraining veel beter werkt als hij fysiek zou zijn.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Alles wat wordt opgehaald in de trainingen over waar mbo-docenten tegenaan lopen en wat zij meemaken moet gedeeld worden met anderen. Op die manier kan meer begrip en betere aansluiting ontstaan HvA-breed.
- Er kan een brug worden gevormd tussen de twee trainingen, zodat er twee invalshoeken zijn met nagenoeg dezelfde doelstelling.
- Voor de trainingen wordt nog een (spreekwoordelijke) moeder of vader en financiering gezocht, zodat ze voort kunnen duren.

Project #8. Implementatie Keuzedeel voorbereiding hbo

Interview Saskia Lammertsma (FMR)

### **Context**

Studenten afkomstig van het mbo vinden lastiger aansluiting bij het hbo, dan studenten afkomstig van het vo. Dit heeft als gevolg dat studenten afkomstig van het mbo vaker uitvallen. Om dit te voorkomen is het Keuzedeel voorbereiding op het hbo (hierna 'Keuzedeel') voor studenten uit het mbo gecreëerd, dit is een samenwerking van docenten uit het mbo en het hbo in het Regionaal netwerk mbo-hbo Noord-Holland Flevoland. Saskia Lammertsma is in 2018 aangesteld als projectleider om binnen de HvA de Keuzedelen te implementeren en te verkennen welke opleidingen mee kunnen doen. Het opzetten van de keuzedelen was namelijk niet bij alle opleidingen bekend en daardoor verliep de onderlinge communicatie tussen de coördinator en het opleidingsmanagement binnen de HvA stroef. Doel is om ervoor te zorgen dat de

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

Keuzedelen worden geïmplementeerd binnen de HvA, zodat het als een volwaardige onderwijseenheid wordt gefaciliteerd en mensen en middelen ter beschikking worden gesteld.

### **Interventie**

Om dit te bewerkstelligen is Saskia in gesprek gegaan met het hogere management, om bewustwording te creëren over het belang van het keuzedeel en het commitment dat is afgegeven bij het regionaal netwerk. Zij kreeg hierdoor support van onder meer het CvB (Huib de Jong) en de Onderwijsraad. Tegelijkertijd heeft ze de verschillende coördinatoren die al bezig waren met de ontwikkeling en/of uitvoering van een keuzedeel in contact met elkaar gebracht, zodat zij kennis met elkaar kunnen uitwisselen op het gebied van programma, roosters en bemensing.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door in gesprek te gaan met het hogere management (CvB en Onderwijsraad), worden zij zich bewust van het belang van de keuzedelen, waardoor zij mensen tot actie kunnen aanzetten om de Keuzedelen op te zetten. Met als uitkomst dat de keuzedelen opgezet worden. Doel: betere voorbereiding op het hbo voor mbo-studenten.
- Door coördinatoren met elkaar te verbinden, kunnen zij elkaar inspireren, waardoor zij hun handelingswijze kunnen verbeteren. Met als uitkomst dat de Keuzedelen worden verbeterd. Doel: betere voorbereiding op het hbo voor mbo-studenten.

### **Uitkomst**

Door het creëren van bewustwording én het verbinden van verschillende coördinatoren zijn uiteindelijk meer keuzedelen van de grond gekomen en ook verbeterd in kwaliteit. Alle faculteiten zijn nu aangesloten op een Keuzedeel en de overleggen met de coördinatoren worden door de deelnemers als verrijkend en verbindend ervaren.

### **Obstakels**

- Weinig prioriteit
  - Het keuzedeel wordt nog steeds gezien als een secundaire taak, niet als primaire taak.
- Eigenaarschap
  - De coördinatoren voelen zich eigenaar van de Keuzedelen, maar de betrokken opleidingen zijn vaak nog onbekend met het Regionaalnetwerk mbo-hbo Noord Holland Flevoland en daar zou nog aandacht aan moeten worden besteed.
- Eigen tijdlijn
  - Keuzedelen lopen procesmatig niet gelijk op (de één is in ontwikkeling en de ander is al aan restyling toe met een hecht docententeam op mbo-hbo niveau) daardoor vereist het veel zorg en onderhoud.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Uren besteden aan onderhoud: het coördinatorenoverleg en wisselingen van deelnemers en/of facturering heeft zorg en aandacht nodig, dit geldt ook voor het opzetten van nieuwe initiatieven. Op den duur zullen faculteiten geld beschikbaar kunnen stellen om dit onderhoud zelf te financieren.
- Vraagstuk agenderen bij de Onderwijsraad om bewustwording te creëren dat deze coördinatie rol structureel uitgevoerd wordt en nodig blijft.

### **Van aansluiten naar ophalen**

### **Context**

Het is gebleken dat eerstejaars studenten gedurende de eerste maanden van hun studie, vaak al een achterstand oplopen omdat ze niet goed weten hoe het studeren aan te pakken. Ze richten zich nog te veel op letterlijk uit het hoofd leren en dit geeft problemen nu de hoeveelheid leerstof in het hbo opeens veel omvangrijker is. Daarom zijn twee workshops 'effectieve leerstrategieën' ontwikkeld die studentbegeleiders en docenten kunnen aanbieden aan hun studenten. In de eerste workshop wordt gebruik gemaakt van een diagnostische vragenlijst, de SALTHO, waarmee studenten hun gebruikelijke manier van studeren onder de loep nemen. In een tweede workshop krijgen zij een training in effectieve leerstrategieën. De aansluitgelden zijn gebruikt om deze kennis en *tips and trics* te verduurzamen.

### **Interventie**

Er is een boek geschreven waarin de kennis die is opgedaan uiteen wordt gezet. Daarnaast staan er handzame tips in voor docenten en studentbegeleiders om hun studenten effectieve leerstrategieën aan te leren. Dit niet alleen tijdens de eerste 100 dagen in workshops, maar ook gedurende de rest van de studie d.m.v. activerende didactiek. Het boek bevat hiervoor vele voorbeelden. Daarnaast is de vragenlijst die tijdens de workshop werd afgenomen gedigitaliseerd; nu kunnen studenten de vragenlijst ook digitaal invullen en krijgen zij automatisch hun 'diagnose'.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door kennis beschikbaar te stellen aan hbo-docenten over het aanleren van effectieve leerstrategieën bij studenten, kunnen hbo-docenten hun studenten hiertoe aanzetten, waardoor hbo-studenten effectieve leerstrategieën aanleren. Met als uitkomst dat hbo-studenten beter kunnen studeren. Doel: meer studentsucces
- Door kennis beschikbaar te stellen aan mbo-docenten over het aanleren van effectieve leerstrategieën bij studenten, kunnen mbo-docenten hun studenten hiertoe aanzetten, waardoor mbo-studenten effectieve leerstrategieën aanleren. Met als uitkomst dat mbo-studenten beter kunnen studeren. Doel: betere voorbereiding op het hbo
- Door de online SALTHO-zelftest beschikbaar te stellen voor studenten, kunnen ze zelfstandig meer zelfkennis over hun leerstrategie vergaren, waardoor zij hun leerstrategie kunnen verbeteren. Met als uitkomst dat zij beter kunnen studeren. Doel: meer studentsucces

### **Uitkomst**

Het boek is op dit moment nog niet uitgegeven. Wel hebben docenten van de werkgroep aansluiting het boek gelezen en zij vonden het erg geschikt, ook voor docenten van het mbo. De uitkomst van het digitaliseren van de vragenlijst is dat studenten nu makkelijk online zichzelf kunnen testen, en zo meer zelfkennis over hun leerstrategie kunnen vergaren.

### **Obstakels**

- Integratie in het curriculum
  - Integratie van kennis over leerstrategieën in het curriculum is nog niet optimaal
  - Niet alle docenten zien het nut in van de meer diepgaande didactische tools, zij vinden dat het vooral om de inhoud moet gaan.
- Website

### **Van aansluiten naar ophalen**

- Het is lastig om de kennis van het boek te integreren in een website die toegankelijk is voor iedereen (en niet alleen voor HvA-personeel).

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet:

- Vergroten van het bereik van het boek.
- Integratie van de kennis in de eerste 100 dagen van de curricula.
- Analyse van de data van de SALTHO-zelftest om te kunnen zien waar vooropleidingen nog meer aandacht aan kunnen besteden.

Project #10. Loopbaanbegeleiding van adolescenten

Interview Daphne Wiersema en Japke Ebbinge (FMR, Toegepaste Psychologie)

### **Context**

Door gebrek aan kennis en kunde onder loopbaanbegeleiders maken (aspirant) studenten de verkeerde studiekeuze, hierdoor is er veel uitval in het propedeusejaar en ontstaat studievertraging. In de Leergang Loopbaancoaching viel op dat er een groot leergierig landelijk netwerk is. Dit netwerk werd qua kennisdeling weinig bereikt. Het idee is ontstaan om dit landelijk netwerk te voorzien van kennis over loopbaancoaching.

### **Interventie**

Binnen dit project is op verschillende manieren geïnvesteerd in het breder en duurzamer delen van kennis over loopbaancoaching. Zo is er een podcastserie gemaakt waarin verschillende professionals in het vakgebied aan het woord komen. Er is een handleiding gepubliceerd over loopbaanbegeleiding van leerlingen met ASS. Er is een blog gepubliceerd waarin loopbaanbegeleiding wordt belicht vanuit de psychologie.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door vo- en mbo-loopbaanbegeleiders via meerdere kanalen toegang te geven over relevante kennis van loopbaanbegeleiding, kunnen veel loopbaanbegeleiders extra kennis opdoen over loopbaanbegeleiding, waardoor zij hun leerlingen en studenten beter kunnen begeleiden naar een goede studiekeuze. Met als uitkomst dat studiekeuzers een betere studiekeuze maken. Doel: Minder uitval.
- Door hbo-loopbaanbegeleiders via meerdere kanalen toegang te geven over relevante kennis van loopbaanbegeleiding, kunnen veel loopbaanbegeleiders extra kennis opdoen over loopbaanbegeleiding, waardoor zij hun studenten beter kunnen begeleiden tijdens hun studieloopbaan. Met als uitkomst dat hbo-studenten zich beter kunnen ontwikkelen. Doel: Meer student succes

### **Uitkomst**

De podcast heeft veel luisteraars en krijgt er iedere week meer luisteraars bij. Ook bereikt het veel andere instanties die zich bezighouden met loopbaancoaching. Daarnaast sluiten er steeds meer mbo-docenten aan bij de leergang, waar bij het begin alleen nog maar vo-docenten mee deden. Ook de handleiding voor leerlingen met ASS wordt nu in veel netwerken meegenomen. Tot slot zijn twee aanvragen voor vervolgonderzoek naar loopbaanbegeleiding ingediend en toegekend.

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam



## **Obstakels**

- Tijd
  - De podcast vereist veel aandacht en verzorging om effect te behouden.
- Website
  - Het is erg lastig om alle kennis overzichtelijk te bundelen op een website die toegankelijk is voor iedereen (en niet alleen HvA personeel).

## **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Investering in onderhoud en aanvulling van podcasts.
- Een toegankelijke website waar kennis gebundeld kan worden.
- Betrekken van meer collega's bij Toegepaste Psychologie bij kennisdisseminatie.
- Verder onderzoek naar loopbaancoaching.

Project #11. Studentbinding en studiesucces in een diverse studentenpopulatie bij HBO-rechten  
Interview Bregje Pieters en Charlotte Boudestein (FMR)

## **Context**

Hbo-rechten is van oorsprong een erg klassieke opleiding waarin docent zendt en student ontvangt. De docenten zijn qua inhoud heel kundig, maar studenten voelen zich niet altijd gezien en missen soms verbondenheid. De studentpopulatie is erg gevarieerd. Docenten zoeken naar manieren om meer verbinding te krijgen met studenten, meer studentenbinding onderling te bewerkstelligen, beter aan te sluiten bij studenten en beter te differentiëren.

## **Interventie**

Om dit voor elkaar te krijgen is onderzoek gedaan naar hoe het docententeam van jaar 1 de samenwerking kon verbeteren en een gemeenschappelijk doel kon formuleren. Ook is er een intro-coördinator aangesteld om verbindingen te leggen tussen alle los belegde onderdelen van voor de poort en de eerste 100 dagen. Daarnaast is onderzoek gedaan naar studentenbinding onder studenten van alle jaarlagen.

## **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door onderzoek te doen naar studentbinding in de studie HBO-rechten, kunnen gericht interventies worden gepleegd onder docenten, waardoor zij professionaliseren op het gebied van het creëren van studentbinding. Met als uitkomst dat er meer studentbinding ontstaat. Doel: meer studentsucces
- Door HBO-rechten-docenten meer inzicht te geven in het gemeenschappelijke doel (namelijk goed onderwijs), weten hbo-rechten-docenten beter wat ze willen leren, waardoor meer uitwisseling van kennis en kunde ontstaat. Met als uitkomst dat de kwaliteit van het onderwijs verbeterd wordt. Doel: meer studentsucces.
- Door meer samenhang te creëren tussen los belegde onderdelen voor de poort en in de eerste honderd dagen, kunnen studenten beter geïnformeerd worden door HBO-rechten over wat het volgen van de studie betekent. Met als uitkomst dat aspirant-studenten een beter geïnformeerde studiekeuze kunnen maken. Doel: minder uitval

## **Uitkomst**

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0  
© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

Door het onderzoek naar de samenwerking in team jaar 1 hebben de docenten een gemeenschappelijk doel gekregen, dat meer gericht is op de student. De uitkomst van het aanstellen van de intro-coördinator is dat de voorlichting, communicatie, het online proefstuderen en de SKC veel meer onderlinge samenhang hebben gekregen.

Door het onderzoek naar studentenbinding hebben docenten beter inzicht gekregen in het perspectief van de student, wat professionalisering teweeg heeft gebracht. Mede door deze inzichten is er een gezamenlijk doel ontstaan in het docententeam en staan alle neuzen dezelfde kant op. Met deze veranderingen wordt duidelijk dat er een langzame culturomwenteling is binnen de opleiding. De focus ligt meer op interactie met de student en samenwerking dan 2,5 jaar geleden.

### **Obstakels**

- Tijdrovend
  - Cultuurverandering kost veel tijd, is rigide en stroef, het gaat in kleine stapjes vooruit.
- Angst niet meer relevant te zijn
  - Docenten vragen zich af of hun juridische kennis in de toekomst nog wel nodig is, en vinden het lastig hun rol te zien veranderen van jurist naar docent.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet:

- onderwerp blijven agenderen;
- docenten blijven motiveren om aan de intervisies mee te doen, en ze laten evalueren en reflecteren op hun handelen;
- het gesprek hierover blijven voeren.

Project #12. Opleiden in co-creatie

Interview Jannet Doppenberg en Alessandra Corda (FOO)

### **Context**

Het technisch beroepsonderwijs kampt al een aantal jaren met een tekort aan bevoegde docenten. Dit komt deels door vergrijzing, te weinig instroom en erg snelle ontwikkelingen binnen het vakgebied. Om dit op te lossen is de *'hybride docent'* ontstaan, een docent die ook in het bedrijfsleven actief is. Dit om meer uitwisseling tussen onderwijs en bedrijfsleven te laten plaatsvinden, zodat het onderwijs beter aansluiting kan houden bij de technologische ontwikkelingen van de arbeidsmarkt. Daarnaast kunnen mensen uit het bedrijfsleven geïnteresseerd raken in het docentschap, wat weer het docententekort kan oplossen.

### **Interventie**

Om dit doel te bereiken is in samenwerking met Vakschool Technische Installaties waar (v)mbo-scholen deel van uitmaken, een leergang ontworpen. Hierin kunnen werknemers uit de technische installatiebranche op een laagdrempelige manier kennismaken met het onderwijs. De cursisten die werkzaam zijn in de technische branche wordt gevraagd om vakinhoud uit het bedrijfsleven in te brengen in het onderwijs. Met de aansluitingsgelden is gekeken hoe de leergang verbeterd kan worden en is gekeken hoe de leergang ook ontwikkeld kan worden voor andere werkvelden.

### **Mechanisme**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

#### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – versie 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

- Door professionals uit het werkveld te laten participeren in de leergang, kunnen zij geïnteresseerd raken in het docentschap, waardoor er meer docenten komen te werken in het mbo. Met als uitkomst dat het lerarentekort vermindert.
- Door professionals uit het werkveld te laten participeren in de leergang, kunnen zij bijdragen aan de inhoud van lesprogramma's op het mbo, waardoor de lesprogramma's beter aansluiten op de arbeidsmarkt. Met als uitkomst dat de kwaliteit van het mbo-onderwijs verhoogt.

### **Uitkomst**

De leergang is twee keer aangeboden en door de corona-crisis een keer uitgesteld. Het resultaat is een in samenwerking met (v)mbo en bedrijfsleven ontwikkelde leergang voor hybride docenten binnen de branche technische installaties.

### **Obstakels**

- Wisseling docenten
  - Er waren weinig docenten beschikbaar voor de leergang en er vond ieder jaar een wisseling plaats. Dit heeft voor vertraging gezorgd.
- Werving cursisten
  - Het was lastig om cursisten te werven, dit was de verantwoordelijkheid van VTI.
- Tekort aan middelen
  - Het verduurzamen van de samenwerking en de verkenning naar andere samenwerkingen kost meer personele inzet dan in eerste instantie was begroot.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet:

- De leergang vertalen naar andere branches, hiervoor zijn voldoende mankracht en middelen nodig.

Project #13. Aansluiting lerarenopleiding mbo

Interview Jannet Doppenberg en Alessandra Corda (FOO)

### **Context**

Vaak ligt de interesse van studenten die een tweedegraadslerarenopleiding volgen in een van de algemeen vormende vakken (avo), en niet bij lesgeven op het mbo. Toch gaan de meeste van hen uiteindelijk werken op een mbo-instelling. Om deze studenten goed te kunnen voorbereiden op het lesgeven in het mbo is het belangrijk om de interesse voor het mbo al eerder in de opleiding te wekken. Zo kan de instroom van docenten in het mbo kwalitatief en kwantitatief versterkt worden.

Om dit te bewerkstelligen is de minor '*docent in het mbo*' verbeterd en is docentschap in het mbo gepromoot met behulp van filmpjes, mbo-certificaten, en presentaties. Helaas bleek er weinig interesse voor de minor en kozen veel studenten voor andere minoren. Omdat de beoogde doelgroep onvoldoende werd bereikt is minor stopgezet.

### **Interventie**

Na het stopzetten van de minor bestond de interventie uit het ontwikkelen van mbo-lesmateriaal om te implementeren in het generieke programma van de tweedegraads lerarenopleidingen: de beroepsopdrachten zijn aangepast zodat ze ook passen bij het mbo en er wordt een *toolbox* ontwikkeld met lesmateriaal voor het mbo.

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

## **Mechanisme**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door tweedegraads lerarenopleiding studenten kennis te laten maken met het mbo, worden zij beter voorbereid op een baan in het mbo, waardoor zij als afgestudeerden meer bereid zijn te werken in het mbo. Met als uitkomst dat het lerarentekort vermindert.
- Door tweedegraads lerarenopleiding meer te focussen op het mbo, leren docenten aan de tweedegraadslerarenopleiding het mbo beter kennen, waardoor ze studenten beter kunnen voorbereiden op docentschap in het mbo. Met als uitkomst dat tweedegraadslerarenopleidingen beter opleiding voor docentschap in het mbo. Met als uitkomst dat mbo-docenten beter zijn voorbereid op werken op het mbo, waardoor de kwaliteit van het onderwijs verbeterd.

## **Uitkomst**

Het mbo-veld is positief over de ontwikkeling van de beroepsopdrachten. In september 2021 zal het ontwikkelde materiaal onderdeel uitmaken van het curriculum; dan zijn handreikingen en lessuggesties ontwikkeld voor vier van de zes beroepsopdrachten. De laatste twee zullen dan nog in ontwikkeling zijn.

## **Obstakels Minor**

- Overladenheid van het curriculum
  - Omdat het curriculum van de lerarenopleidingen al overladen is, is het moeilijk om het nieuwe materiaal te implementeren.

## **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet:

- Evalueren van de ontwikkelde handreikingen en lessuggesties op basis van a) bruikbaarheid van het materiaal bij zowel docenten als studenten; b) zelfvertrouwen van lerarenopleiders over het lesgeven over het mbo; c) zelfvertrouwen van studenten van de avo-opleidingen over de mate van voorbereid zijn op lesgeven in het mbo.

Project #14. Startende docenten op het mbo

Interview Jannet Doppenberg en Alessandra Corda (FOO)

## **Context**

Startende mbo-docenten ervaren spanningen die vaak gepaard gaan met negatieve emoties. Docenten die veel spanningen ervaren functioneren veelal minder goed en blijken ook vaker het onderwijs te verlaten. Het doel van dit project is om te onderzoeken welke problemen, spanningen en leerbehoeftes er zijn, om hier een passende oplossing voor te kunnen bieden. Daarbij was het streven om samen met mbo's en lerarenopleidingen inductieprogramma's (verder) te ontwikkelen. Dit laatste is van belang omdat mbo's minder ver zijn in de ontwikkeling en implementatie van inductieprogramma's en inductieprogramma's gezien worden als belangrijk middel om uitval van startende docenten te voorkomen. Dit laatste is juist in het mbo hoog.

## **Interventie**

Er is onderzoek gedaan naar de door starters ervaren problemen, spanningen en leerbehoeftes op het mbo. Daarnaast is nagegaan hoe starters in het mbo de tweedegraads lerarenopleiding als voorbereiding op het lesgeven in het mbo hebben ervaren alsook de huidige begeleiding die zij ontvangen vanuit het mbo als starter. Deze gegevens zijn verzameld bij oud-studenten van de tweedegraadsopleidingen en bij hun coaches en/of begeleiders. Deze inzichten kunnen lerarenopleidingen helpen toekomstige leraren

## **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

beter voor te bereiden op het werken in het mbo. Daarnaast bieden de inzichten handvatten aan mbo's om inductieprogramma's te ontwikkelen die aansluiten bij de behoeftes van startende docenten. Op basis van eerste inzichten is lesmateriaal van de lerarenopleidingen aangepast en zijn dialoogkaarten voor het mbo ontwikkeld. Deze dialoogkaarten kunnen worden ingezet als reflectie- en begeleidingsinstrument van starters en kunnen daarmee een onderdeel zijn van inductieprogramma's.

### **Mechanisme**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door onderzoek te doen naar de problemen, spanningen en leerbehoeftes van startende mbo-docenten, kunnen tweedegraadslerarenopleidingen aanpassingen doen in hun curriculum, waardoor zij toekomstige mbo-docenten beter voorbereiden op het mbo. Met als uitkomst dat de kwaliteit van het mbo-onderwijs verbeterd.
- Door onderzoek te doen naar de problemen, spanningen en leerbehoeftes van startende mbo-docenten, kunnen inductieprogramma's worden ontwikkeld die aansluiten bij de behoefte van startende mbo-docenten, waardoor professionalisering van mbo-docenten kan worden versneld. Met als uitkomst dat mbo-docenten minder uitvallen.

### **Uitkomst**

Een rapportage over het onderzoek is in ontwikkeling (bijna gereed). De resultaten zullen worden gedeeld met de tweedegraads lerarenopleidingen en gezamenlijk zal worden nagegaan welke (verdere) aanpassingen wenselijk zijn om studenten beter voor te bereiden op het werken in het mbo. De resultaten worden ook gedeeld met mbo's in, en in de omgeving van Amsterdam. De aanbevelingen kunnen mbo's gebruiken, al dan niet met hulp van de lerarenopleidingen, om hun inductieprogramma's (verder) vorm te geven.

### **Obstakels**

- Corona
  - Door corona was er in het mbo-veld te weinig ruimte om nog samen te werken om de inductieprogramma's op te zetten. Hierdoor is versneld ingezet op de dialoogkaarten voor het mbo.
- Inbedding in het mbo
  - Mbo-instellingen hoeven wettelijk gezien niet mee te werken in de ontwikkeling en het inzetten van de inductieprogramma's. Daardoor is de ontwikkeling van de inductieprogramma's afhankelijk van de goodwill van de mbo-instellingen.
- Inbedding in tweedegraads lerarenopleidingen
  - Er zijn verschillende routes naar het leraarschap in het mbo. Het onderzoek en de daaruit voortkomende interventies beperken zich tot de tweedegraads lerarenopleidingen.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet:

- Een vergelijkbaar onderzoek bij andere routes zoals PDG en ZIB zodat deze routes alsook de inductieprogramma's beter kunnen aansluiten op de door starters ervaren problemen, spanningen en leerbehoeftes.
- De aanpassingen die voortkomen uit het onderzoek aan de lerarenopleidingen en inductieprogramma's zullen moet worden gemonitord en indien nodig aangepast worden.

Project #15. Project Blend

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0  
© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

### **Context**

Bij de opleidingen Communicatie en Creative Business van FDMCI werd vastgesteld dat er een bepaalde groep studenten vaker een negatief BSA kregen. Deze studenten wisten de weg naar gepaste hulp voor bepaalde problematiek slecht te vinden, of hadden moeite om bepaalde problemen bespreekbaar te maken. Achteraf bleek dan, dat als zij op tijd hulp hadden gevraagd, zij waarschijnlijk wel door konden studeren na het propedeusejaar. Het viel op dat het vaak ging over eerstegeneratiestudenten en studenten waarvan Nederlands niet de moedertaal is.

### **Interventie**

Om te voorkomen dat deze studenten onnodig uitvallen is een interventie opgezet om deze studenten goed te kunnen begeleiden vanaf de start van de opleiding. Er werden bijeenkomsten gehouden, georganiseerd door twee docenten, waarbij één docent begeleiding gaf bij het vinden van de weg in de HvA, en de andere docent zich richtte op taalonderwijs. Als studenten andere hulpbehoeftes hadden kon hier ook op worden ingespeeld door de docenten.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door startende hbo-studenten vanaf het begin van hun opleiding te begeleiden in het zoeken van hulp, kunnen studenten makkelijker en eerder hulp zoeken, waardoor ze sneller kunnen werken aan hun problemen. Met als uitkomst dat ze eerder zonder problemen hun studie kunnen vervolgen. Doel: meer studentsucces & minder uitval

### **Uitkomst**

De interventie heeft in het jaar 19/20 plaatsgevonden. Docenten hadden het idee dat ze een aantal studenten op weg hadden geholpen, maar hadden ook het gevoel dat ze een veel studenten niet bereikt hadden. Door corona en andere zaken is de interventie in jaar 20/21 niet doorgegaan.

### **Obstakels**

- Bereiken doelgroep
  - De doelgroep blijkt lastig te bereiken. Er is campagne geweest met flyers en voorlichting voor slb'ers, maar toch leek het alsof veel studenten van de doelgroep niet waren aangesloten bij de interventie.
- Tijd docenten
  - De docenten die de interventie in jaar 19/20 hebben opgezet hadden er in studiejaar 20/21 geen tijd voor. Het was lastig andere docenten te vinden, mede door de hoge werkdruk ten gevolge van de coronacrisis.
- Geen evaluatie mogelijk
  - Doordat studenten in jaar 19/20 geen BSA kregen ten gevolge van corona, kon niet gemeten worden of de interventie leidde tot minder negatieve BSA's.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Verzamelen van tips en ondersteuning om de doelgroep te bereiken.
- Docenten faciliteren om tijd in het programma te steken.

### **Van aansluiten naar ophalen**

### **Context**

De Digital Society School (DSS) is een onderdeel van FDMCI en leert studenten om binnen de digitale wereld op een creatieve manier problemen op te lossen. Studenten komen vanuit de hele wereld deelnemen aan de opleiding, allemaal van bachelor- of masterniveau. De doelgroep die slecht wordt bereikt zijn studenten die van het mbo komen, hoewel de veronderstelling is dat ook zij hier veel baat bij zouden hebben.

### **Interventie**

Om mbo-studenten naar de DSS te halen zijn verschillende mbo-docenten van verschillende mbo-scholen benaderd om mee te doen aan een aantal projecten van DSS. De docenten is gevraagd om ook een aantal van hun mbo-studenten mee te nemen. De insteek was om via de docenten, dan ook studenten te bereiken.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door mbo-docenten uit te nodigen om te komen kijken bij DSS, kunnen mbo-docenten hun studenten enthousiast maken voor DSS, waardoor mbo-studenten deelnemen aan DSS, waardoor de mbo-studenten zien dat er meer manieren zijn om te ontwikkelen naar hbo-niveau. Met als uitkomst dat de kans van mbo-studenten om zich te ontwikkelen naar hbo-niveau wordt vergroot. Doel: Meer aansluitingskansen creëren.

### **Uitkomst**

De programma's zijn door de docenten positief ontvangen, alleen is een grote hoeveelheid aanmeldingen van mbo-studenten uitgebleven. Er hebben enkele mbo-studenten meegedaan, een stuk minder dan verwacht. De docenten hebben wel de meerwaarde gezien van *design thinking* en gaan daar ook mee aan de slag in hun eigen onderwijs. Zo kunnen toch meer mbo-studenten iets meekrijgen van DSS en zien dat er meer is dan het standaard lesprogramma volgen.

### **Obstakels**

- Bereiken van de doelgroep
  - Het bleek lastig om de mbo-docenten goed te bereiken. Ze zijn vaak erg druk met hun eigen schoolprogramma en het zorgen voor studenten.
- Projectmatige aanpak
  - Het project was erg projectmatig opgezet, voor deze doelstelling leende zich dat niet per se goed. Het bleek makkelijker om docenten te enthousiasmeren als er connecties waren tussen de scholen en van binnenuit. Het gaat vooral over goed contact.
- Corona
  - Een aantal projecten zijn online doorgegaan in de corona-crisis, echter had dit niet hetzelfde effect. Het fysiek kunnen samenwerken is een belangrijke factor bij de projecten.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Goede contacten opbouwen met mbo-docenten.
- Mbo-studenten blijven enthousiasmeren van DSS.

### **Van aansluiten naar ophalen**

- In een vervolgproject wordt aan DSS-studenten gevraagd om zelf aan de hand van design thinking een oplossing te bedenken voor de aansluitingsproblemen van mbo-studenten.

Project #17. Aviation Doorstroomprogramma mbo-hbo

Interview Sannie Bombeeck en Vincent Raphaël (Faculteit Techniek, Aviation)

### Context

De opleiding Aviation heeft vijf tot zes jaar geleden geconstateerd dat mbo'ers weinig kans maken om te slagen op het hbo. De mbo- en hbo-studies sloten niet goed op elkaar aan, waardoor de mbo'ers tegen een muur aanliepen. Om dit te verhelpen hebben we in samenwerking met het mbo een doorstroomprogramma opgezet. Dit doorstroomprogramma moet als brug fungeren van het mbo naar het hbo.

### Interventie

Het doorstroomprogramma begint al in het mbo. Er worden drie onderdelen aangeboden: (1) generieke vaardigheden (leren leren); (2) onderzoeksvaardigheden, natuurkunde en wiskunde; en (3) de eerstejaarsvakken *operations* en *engineering*. Als de doorstromers deze eerstejaarsvakken halen krijgen ze hier ook vrijstelling voor als ze daadwerkelijk bij Aviation beginnen. Bovendien kunnen de doorstromers tijdens het programma terecht bij een helpdesk van coaches (ouderejaarsstudenten).

### Mechanisme

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door mbo-studenten het doorstroomprogramma aan te bieden, kunnen mbo-studenten belangrijke hbo-competenties leren. Met de uitkomst dat zij beter zijn voorbereid op het hbo. Doel: betere aansluiting hbo & minder uitval.
- Door mbo-studenten het doorstroomprogramma aan te bieden, leren zij het hbo goed kennen, waardoor de drempel om naar het hbo verlaagd wordt en ze beter kunnen bepalen of het hbo iets voor hen is. Met als uitkomst dat mbo-studenten beter weten welke (studie)richting ze op willen en kunnen. Doel: minder uitval

### Uitkomst

Op basis van de ervaring van de projectontwikkelaar blijkt dat studenten die mee hebben gedaan aan het doorstroomprogramma de overstap naar het hbo vergemakkelijkt en versterkt hebben kunnen maken. Het is nog niet uitgedrukt in cijfers.

### Obstakels

- Arbeidsintensief
  - De ontwikkeling en uitvoering van het programma was veel werk voor het docententeam van het hbo. Inmiddels wordt vanuit het mbo ook lesgegeven in het doorstroomprogramma en dankzij de aansluitingsgelden kon meer tijd vrijgemaakt worden voor docenten. Ook sluiten de doorstromers nu bij jaar één aan in plaats van jaar twee, wat het een stuk minder arbeidsintensief maakt.
- Gefragmenteerde organisatie
  - Elke faculteit heeft een eigen beleid op het gebied van doorstroomprogramma's; faculteiten zouden elkaar hier meer in kunnen versterken.
- Generieke vaardigheden centraal aanbieden
  - Een centraal HvA-programma voor generieke vaardigheden, kan opleidingen deels ontlasten.
- Vrijstelling examencommissie

### Van aansluiten naar ophalen

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam



- Het was moeilijk om de examencommissie te overtuigen vrijstellingen te verlenen aan de mbo'ers die de vakken hadden gehaald.
- Plaatsing in jaar twee verkeerd
  - In het begin sloten mbo-studenten die meededen aan het doorstroomprogramma aan in jaar twee voor de vakken op het hbo. Dit bleek een te grote stap en daarom doen ze nu mee in jaar één.
- Bereiken mbo-opleidingen
  - Het is nog een vraag hoe meer/ alle mbo-scholen aangesloten kunnen worden bij het doorstroomprogramma, en niet alleen het ROC Amsterdam.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- verbetering en structurering van het programma, zodat het bestendig wordt met een looptijd van meerdere jaren
- implementatie van het doorstroomprogramma binnen de hele Faculteit Techniek en daarna daarbuiten;
- ontwikkeling van een speciaal instroomprogramma voor VO, zodat de studenten meer op gelijke voet kunnen beginnen.

Project #18. Aansluiting Technasia - Engineering

Interview Laurens van Mulukom & Mieke van der Wilt (FT)

### **Context**

Technasia-scholen waren op zoek naar manieren om hun leerlingen een goed beeld te geven van loopbaanmogelijkheden. Voor de opleiding Engineering gaf dit een kans om meer aanwas te creëren vanuit de Technasia-scholen, dit is namelijk een groep die nog ondervertegenwoordigd is in de instroom. Ook was deze wens er in relatie tot de uitval van studenten Engineering. In overleg met Technasia-scholen is bedacht om een actieve werkvorm te ontwerpen om de Technasia-leerlingen kennis te laten maken met het hbo.

### **Interventie**

In blok drie van schooljaar 19/20 is de eerste activiteit van start gegaan. Engineering-studenten uit leerjaar 1 volgden toen binnen Engineering de leerroute genaamd *Brede Oriëntatie Engineering*, waarbij ze per periode vraagstuk oplossen voor een externe opdrachtgever. Hier werkten ze op iedere dinsdag een hele dag aan, met verschillende begeleidingsmomenten. De leerlingen van twee Technasia's (Goois Lyceum en Metis Montessori Lyceum) sloten die dag aan en voerden hetzelfde project uit als de studenten uit jaar 1. Ze werden wel beoordeeld door hun eigen docenten en soms werden er (onderdelen van) opdrachten aangepast. Maar verder liepen ze zoveel mogelijk volledig mee met de Engineeringstudenten uit jaar 1.

### **Mechanisme**

Binnen dit project wordt het volgende mechanisme verondersteld.

- Door leerlingen van Technasia met de studie Engineering te laten meedoen, ervaren zij hoe het is om bij Engineering te studeren, waardoor zij beter kunnen bepalen of de studie Engineering bij hen past. Met als uitkomst dat zij een beter passende studiekeuze kunnen maken. Doel: minder uitval.

### **Uitkomst**

#### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

Het project liep goed en de leerlingen en studenten waren enthousiast. Helaas is het project halsoverkop gestopt door corona. Omdat het lesgeven überhaupt meer aandacht vereiste is het daar blijven liggen.

### **Obstakels**

- Curricula matchen
  - De curricula van de verschillende Technasia lopen niet synchroon, waardoor het lastig is om één moment te prikken dat uitkomt voor alle scholen die willen meedoen. Ook verschilde de studielast tussen hbo-studenten en Technasia-leerlingen. Dit geeft extra uitdagingen om alles gestructureerd te laten verlopen.
- Leeftijd leerlingen
  - De leerlingen waren soms echt nog jong. Soms leek het alsof ze de opdracht niet helemaal meekregen, maar durfden daar geen vragen over te stellen. Dit geeft een extra didactische uitdaging voor de docenten.
- Corona
  - Tijdens corona is het project lastig voort te zetten. Het heeft ook vooral als doel om de sfeer op het hbo te proeven, en dat is lastig over te brengen via online lessen.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Als het weer mogelijk is om fysiek les te geven moet het project weer opgepakt worden. Dit wordt nog een uitdaging omdat de leerroute waar het project mee is gestart is vervallen is en vervangen door een projectlijn. Vermoedelijk zal het volgende project het tweede of derde kwartaal aanvangen van studiejaar 21/22.
- Als het project weer van start gaat, is de wens om dit na één semester te evalueren, om de nodige verbeteringen door te voeren.
- Er zijn niet specifiek meer middelen nodig om dit te kunnen doen.

Om dit project te verduurzamen kunnen de volgende stappen worden gezet in andere contexten:

- Kennisdeling mogelijk maken van andere projecten die zijn gefinancierd van de aansluitingsgelden, zodat van elkaar geleerd kan worden.

Project #19. De vo-mbo-hbo Escaperoom  
Interview Janey van Asperen (FBSV & FG)

### **Context**

Met name mbo-studenten hebben een gebrek aan loopbaanperspectief en een gebrek aan zelfvertrouwen of ze de overstap wel kunnen maken naar het hbo. Hierdoor kunnen ze soms door de bomen het bos niet meer zien en hebben ze moeite met het maken van een keuze voor een studie of om niet te studeren.

### **Interventie**

Met de vo-mbo-hbo Escaperoom worden studenten in één dag vanuit de Faculteit Gezondheid op weg geholpen in hun keuze. Op deze dag komen vo-, mbo- en hbo-studenten bij elkaar met professionals en docenten van het mbo en het hbo, om het te hebben over studiekeuze. Bijkomend doel is om de samenwerking tussen mbo en hbo docenten te bevorderen. Dit gebeurt door middel van interviews en voorlichtingen. Het idee is een double diamant model, waar studiekeuzers steeds divergeren en convergeren.

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0  
© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

## **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door studiekeizers de Escaperoom aan te bieden, kunnen studiekeizers één dag lang bezig zijn met hun passie, waardoor ze zich bewust worden van het belang van het maken van een goede studiekeuze. Met als uitkomst dat studiekeizers een beter passende studiekeuze kunnen maken. Doel: minder uitval.
- Door studiekeizers de Escaperoom aan te bieden, kunnen studiekeizers met docenten en studenten van het vo, mbo en hbo in contact komen, waardoor ze beter geïnformeerd worden verschillende opleidingsvormen. Met als uitkomst dat studiekeizers een beter passende studiekeuze kunnen maken. Doel: minder uitval
- Door docenten van vo, mbo en hbo samen te laten werken in de Escaperoom, leren docenten elkaars opleidingsvormen beter kennen, waardoor ze hun studenten beter kunnen begeleiden bij het maken van een studiekeuze. Met als uitkomst dat studiekeizers een beter passende studiekeuze kunnen maken. Doel: minder uitval.

## **Uitkomst**

Er is een opzet gemaakt van hoe de Escaperoom eruit kan zien. Het is de bedoeling dat de Escaperoom vanaf studiejaar 21/22 wordt ingezet.

## **Obstakels**

- Docenten vrijmaken
  - Bij FG hebben ze het erg druk met aanpassingen doen naar de corona-maatregelen, waardoor het lastig is om opleidingsdocenten vrij te maken om de inhoud van de dag te ontwikkelen.
- Corona
  - Mede door corona lukt het niet om de escape-room dit jaar op te zetten.

## **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Er moet geld beschikbaar zijn. Het geld dat beschikbaar was dreigt voor iets anders gebruikt te gaan worden omdat de Escaperoom dit jaar niet door kon gaan.

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in andere contexten:

- Het zou goed zijn als de Escaperoom ook voor FBSV kan worden ontwikkeld.

Project #20. Keuzedeel voorbereiding hbo FBSV

Interview Janey van Asperen (FBSV & FG)

## **Context**

Voor FG was er een Keuzedeel voorbereiding hbo (hierna 'Keuzedeel ') opgezet. Naar aanleiding daarvan is gestart met de ontwikkeling van een Keuzedeel voor FBSV. Dit omdat het keuzedeel voor FG er al lag en het vrij makkelijk omgebouwd kon worden, zodat het geschikt was voor FBSV.

## **Interventie**

Mbo-studenten kunnen kiezen voor tussen verschillende Keuzedelen, waarvan dit er 1 is. Dit Keuzedeel wordt vormgegeven door mbo en hbo samen maar het mbo geeft de eindopdracht en de beoordeling. Docenten van FBSV geven input door bijvoorbeeld feedback te geven op uitgevoerde opdrachten. Daarbij wordt de mogelijkheid gegeven om kennis te maken met het hbo. Zo wordt er een speurtocht

## **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoollopen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

door het HvA-gebouw georganiseerd en wordt maken de studenten kennis met hbo-studenten en -docenten.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door het Keuzedeel FBSV aan mbo-studenten aan te bieden, kunnen mbo-studenten zich welkom voelen bij het hbo, waardoor de drempel naar het hbo wordt verlaagd en mbo-studenten kunnen ervaren hoe het is om aan het hbo te studeren. Met als uitkomst dat ze een beter geïnformeerde studiekeuze kunnen maken. Doel: minder uitval
- Door het Keuzedeel FBSV aan mbo-studenten aan te bieden, kunnen mbo-studenten kennis maken met het hbo, waardoor zij hbo-competenties kunnen leren. Met als uitkomst dat ze beter zijn voorbereid op het hbo. Doel: minder uitval

### **Uitkomst**

Het keuzedeel is nog in ontwikkeling. Het plan is om de eerste van start te laten gaan in semester 1 van studiejaar 21/22.

### **Obstakels**

- Onduidelijkheid inschrijving
  - De studenten moeten zich tijdig inschrijven voor het Keuzedeel, alleen is het nog niet duidelijk hoe en wanneer ze dat moeten doen. Instroomcoördinatoren van het hbo gaan informatie ophalen bij de mbo-sectoren.
- Vinden van docenten lastig
  - Door de verdeling van uren is het lastig om docenten te vinden voor de keuzedelen. Het zijn te weinig uren om op te nemen in het takenplaatje. Daardoor kan het zijn dat docenten wel beschikbaar zijn, maar het niet kunnen doen omdat ze er geen uren voor krijgen.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de andere contexten:

- Er moet een manier komen om uren te geven aan docenten die werken in de Keuzedelen.
- Het systeem van studiepunten moet in de Keuzedelen worden uitgelegd aan mbo-studenten, omdat ze vaak niet weten hoe het werkt of hoe ze het in hun voordeel kunnen gebruiken.

Project #20. Keuzedeel voorbereiding hbo FBSV

Interview Jeroen Laan (FBSV)

### **Context**

Faculteit Gezondheid is gestart met het opzetten van een Keuzedeel voorbereiding hbo. FBSV heeft dit Keuzedeel gebruikt als basis om een eigen Keuzedeel te ontwerpen. Het Keuzedeel heeft onder meer als doel om de kloof te dichten die werd geconstateerd bij de onderzoeksvaardigheden van mbo-studenten.

### **Interventie**

Vanaf het studiejaar 21/22 gaat het Keuzedeel FBSV van start; voor iedere studie is er één (ALO, Sportkunde en Voeding & Diëtetiek). Het bestaat uit vijf dagdelen studievaardigheden en vijf dagdelen onderzoeksvaardigheden. De lessen worden gegeven door hbo-docenten en vinden plaats in het FBSV-gebouw om de studenten letterlijk over de drempel te helpen. De mbo-docenten zullen uiteindelijk de toetsing van het Keuzedeel op zich nemen.

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

## **Mechanisme**

Binnen dit project wordt het volgende mechanisme verondersteld:

- Door het Keuzedeel FBSV aan mbo-studenten aan te bieden, kunnen mbo-studenten zich welkom voelen bij het hbo, waardoor de drempel naar het hbo wordt verlaagd en mbo-studenten kunnen ervaren hoe het is om aan het hbo te studeren. Met als uitkomst dat ze een beter geïnformeerde studiekeuze kunnen maken. Doel: minder uitval
- Door het Keuzedeel FBSV aan mbo-studenten aan te bieden, kunnen mbo-studenten kennis maken met het hbo, waardoor zij hbo-competenties kunnen leren. Met als uitkomst dat ze beter zijn voorbereid op het hbo. Doel: minder uitval

## **Uitkomst**

Het keuzedeel zal starten in september in studiejaar 21/22. Dankzij het aansluitgeld kunnen de uren die docenten aan het Keuzedeel besteden in het takenplaatje worden vastgelegd.

## **Obstakel**

- Personeelstekort
  - Er wordt nog gezocht naar een docent die lessen wil geven in het Keuzedeel maar die is nog niet gevonden.
- Monitoring lastig
  - Het is lastig om de studenten te monitoren. Als studenten bijvoorbeeld niet meer komen opdagen, is het lastig te achterhalen waardoor dat komt.

## **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen kan de volgende stap worden gezet:

- Tijdens het instroomproces van de ALO moeten de aspirant-studenten een instroomessay schrijven waarin ze moeten toelichten waarom ze geschikt zijn voor de studie. Dat is een mooie manier om inzicht te krijgen in de motivatie van aspirant-studenten. Een dergelijke opdracht zou ook kunnen worden gegeven aan andere aspirant-studenten binnen of buiten FBSV, bijvoorbeeld als onderdeel van het Keuzedeel.

Project #21. Keuzedeel FG

Interview Janey van Asperen (FBSV & FG)

## **Context**

Bij FG werd geconstateerd dat bij mbo-studenten

1. onduidelijkheid heerste over de eisen die de opleiding in het hbo aan de studie- en onderzoeksvaardigheden stelt
2. dat er geen overzicht was van mogelijke opleidingen in het hbo die aansloten bij hun huidige kennis, kunde en loopbaanperspectief.
3. dat zij onzeker waren over hun eigen kennen en kunnen in relatie tot de vervolgopleiding en/of loopbaan.

## **Interventie**

Mbo-studenten kunnen kiezen uit meerdere keuzedelen waaronder het Keuzedeel voorbereiding hbo dat wordt uitgevoerd door mbo en hbo samen; het mbo geeft de eindopdracht en de beoordeling. Docenten van FG geven input door bijvoorbeeld feedback te geven op de uitgevoerde opdracht. Daarbij wordt de

## **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0

© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

mogelijkheid gegeven om kennis te maken met het hbo. Zo wordt er een speurtocht door het HvA-gebouw georganiseerd en wordt kennismaking met hbo-studenten en -docenten georganiseerd.

### **Mechanismes**

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door het Keuzedeel FG aan mbo-studenten aan te bieden, kunnen mbo-studenten zich welkom voelen bij het hbo, waardoor de drempel naar het hbo wordt verlaagd en mbo-studenten kunnen ervaren hoe het is om aan het hbo te studeren. Met als uitkomst dat ze een beter geïnformeerde studiekeuze kunnen maken. Doel: minder uitval
- Door het Keuzedeel FG aan mbo-studenten aan te bieden, kunnen mbo-studenten kennis maken met het hbo, waardoor zij hbo-competenties kunnen leren. Met als uitkomst dat ze beter zijn voorbereid op het hbo. Doel: minder uitval

### **Uitkomst**

Docenten en studenten waren erg tevreden over het Keuzedeel. De samenwerkingen tussen docenten van mbo en hbo waren mooi en creëren wederzijds meer begrip. Zij konden hierdoor beter aansluiten bij de studenten, omdat er meer kennis van en begrip is voor hun situatie.

### **Obstakels**

- Beschikbaarheid opleidingsdocenten
  - Omdat dit min of meer uit eigen initiatief gedaan is door vier docenten was het vaak krap in tijd, omdat het moest gebeuren naast alle andere taken.
- Weinig transparantie
  - Het is niet duidelijk waar het aansluitingsgeld naar toe is gegaan.

### **Verduurzaming**

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in verschillende contexten:

- Andere faculteiten kunnen van het Keuzedeel profiteren; zij kunnen de inhoud van de Powerpoints, de speurtocht en de module onderzoeksvaardigheden gebruiken.

Project #22. Studiekeuzegesprekken voor de poort  
Interview Casper Riekwel (Dienst Studentzaken)

### **Context**

Studiekeuzers die niet voldoende, of helemaal niet, deelnamen aan oriëntatieactiviteiten ('*vermijders*') vallen vaker uit in het propedeusejaar. Om deze uitval in het eerste jaar te voorkomen willen we deze *vermijders* proberen aan te zetten om mee te doen aan de oriëntatieactiviteiten, zodat ze goed geïnformeerd een studie kunnen kiezen die bij hen past, om zo uitval tegen te gaan.

### **Interventie**

In oktober 2018 is gestart met het voeren van studiekeuzegesprekken. Eerst op locatie, maar door de coronacrisis zijn de gesprekken via telefoon verdergegaan. Aspirant-studenten kunnen zich aanmelden via azorus, waar ze ook vooraf informatie moeten invullen over hun studiekeuzesituatie; zo kan de hulpvraag van tevoren al in kaart worden gebracht. De studiekeuzecoach neemt dan contact met ze op. De studiekeuzegesprekken duren een half uur. Scholen met hoge instroom bij de HvA en hoge uitval in het eerste jaar krijgen voorrang op deelname. Er wordt verondersteld dat hier de meeste vermijdende kiezers zitten.

### **Van aansluiten naar ophalen**

Lectoraat Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad – version 1.0  
© 2021 Copyright Hogeschool van Amsterdam

## Mechanismes

Binnen dit project worden de volgende mechanismes verondersteld:

- Door vermijders studiekeuzegesprekken voor de poort aan te bieden, krijgen zij meer zelfkennis en richtingsgevoel, waardoor ze meer meedoen met studiekeuzeactiviteiten. Met als uitkomst dat ze een beter passende studiekeuze maken. Doel: Minder uitval

## Uitkomst

Er hebben 700 studiekeuzers deelgenomen aan een telefonisch studiekeuzegesprek. Van hen heeft 64 procent zich daarna aangemeld voor één of meerdere studiekeuzeactiviteit. Door de laagdrempeligheid en anonimiteit van een telefonisch coachgesprek, kwam vermoedelijk sneller onderliggende problematiek naar boven. Hier kan dan op ingespeeld worden door te verwijzen naar passend (hulp)aanbod.

## Obstakels

- Vermijders lastig te vinden
  - Het is moeilijk om te achterhalen of het daadwerkelijk de *vermijders* waren die op de gesprekken afkwamen. Dat moet later onderzoek nog uitwijzen.
- Veel aanmeldingen
  - Er zijn veel aanmeldingen waardoor soms aspirant-studenten vijf tot zes weken hebben moeten wachten op een gesprek, de wens is dat aspirant-studenten op veel kortere termijn geholpen kunnen worden.
- Ongeschikt ict-programma
  - Azorus is niet erg gebruiksvriendelijk en kan een drempel zijn voor aanmelding. Studentenzaken is in gesprek met Communicatie over hoe deze drempel verlaagd kan worden.

## Verduurzaming

Om dit project te verduurzamen dienen de volgende stappen te worden gezet in de eigen context:

- Zoeken naar een gebruiksvriendelijkere vervanger voor Azorus.
- Onderzoeken hoe de hybride vorm eruit kan zien in de toekomst (de mogelijkheid om het gesprek telefonische te voeren behouden)
- Onderzoeken wie de vermijders zijn, waar ze zijn en hoe de drempel verlaagd kan worden om zich aan te melden voor een gesprek.

## Van aansluiten naar ophalen